

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

วิทยานิพนธ์

ของ

พจนา นวลไธสง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กันยายน 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

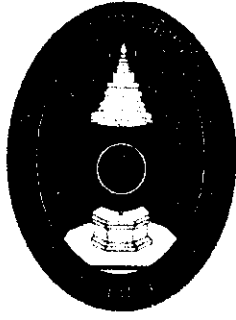
**THE RELATIONSHIP BETWEEN THE DESIRED CHARACTERISTICS
OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND THE PARTICIPATION OF
THE COMMUNITY IN EDUCATIONAL MANAGEMENT UNDER
THE JURISDICTION OF PROVINCIAL ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION NAKHON RATCHASIMA**

Potchana Nualthaisong

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in
Educational Administration**

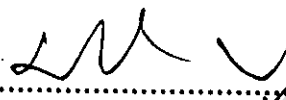
September 2018

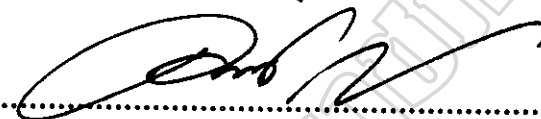
Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางพงนา นวลไธสง
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

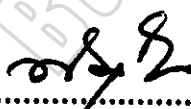

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

..... กรรมการ
(ดร.ประทวน วันนิจ)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ดร.กิติวัชร ชัยงาม)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ดร.สุชาติ หอมจันทร์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ดร.พัชนี กุลกาพันธ์)
คณบดีคณะครุศาสตร์
วันที่..... 21 ก.ย. 2561

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นอมสัด สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่..... 21 ก.ย. 2561

ชื่อเรื่อง	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา		
ชื่อผู้วิจัย	พจนาน นวลไชสง		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร.ประทวน วันนิจ	ที่ปรึกษาหลัก	
	ดร.กิติวัชร ถ้วยงาม	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา 2) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนชุมชน ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ในปีการศึกษา 2559 จาก 58 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 331 คน จำแนกเป็นตัวแทนชุมชนจำนวน 85 คน ครู จำนวน 246 คน รวมทั้งสิ้น 331 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.879 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านวิชาการ รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

TITLE	The Relationship between the Desired Characteristics of School Administrators and the Participation of the Community in Educational Management under the Jurisdiction of Provincial Administrative Organization Nakhon Ratchasima		
AUTHOR	Potchana Nualthaisong		
THESIS ADVISORS	Dr. Pratoun Wannit	Major Advisor	
	Dr. Kittiwat Tuayngam	Co - advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2018

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) the level of desired characteristics, the instructional leadership and the leadership moral of school administrators. 2) the level of participation of the community in Educational Management under the Jurisdiction of Provincial Administrative Organization and 3) The Relationship between the Desired Characteristics of School administrators and the Participation of the Community in Educational Management under the Jurisdiction of Provincial Administrative Organization. The sample group consisted of community leaders, the teachers who taught in the school of Educational Management under the Jurisdiction of Provincial Administrative Organization from 58 schools; 85 community leaders and 246 teachers totaling 331 persons. They were selected by means of the stratified random sampling. The instrument for data collecting was questionnaire with a five-level Likert scale, which yielded the reliability value of .879. The statistics used in data analysis were percentage, arithmetic mean. The hypotheses were tested by Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The results revealed that:

1. The desired characteristics under the Jurisdiction of Provincial Administrative Organization found that in overall and each aspect were at a high level. Considering each aspect , it was found that academic administration was at a high level, the next was the desired characteristics, and the least was leadership.

2. The participation of the community of school under the Jurisdiction of Provincial Administrative Organization in overall and each aspect was at a high a level. Considering each aspect, it was found that the participation engaged in the work was at a high level. The minor was the participation for benefit and the least was decision making.

3. The Relationship between the Desired Characteristics of School administrators and the Participation of the Community in Educational Management under the Jurisdiction of Provincial Administrative Organization was in positive relation at statistically significant of .01.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้เกี่ยวข้องหลายท่านที่จะได้กล่าวถึงไว้ ณ ที่นี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณ ดร.ประทวน วันนิจ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.กิติวัชร ถ้วยงาม ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และ ดร.สุชาติ หอมจันทร์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำให้คำปรึกษาและเอาใจใส่แก้ไขข้อบกพร่องด้วยดี ทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่งานวิจัย ได้แก่ นายเฉลิมชัย เขมะปัญญา อดีตผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนเทพารักษ์ราชวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา นางทิชานนท์ คนรู้ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนครบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล นางพรรัชดา พงศ์วรรค์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสาทรวิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์มาลีณี จุโฑปะมา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ประโยชน์คุณค่าและความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้แก่บิดา มารดา ครอบครัว และ ครูบาอาจารย์ทุกท่าน

พจนาน นวลไธสง

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
ประกาศศฤงคาร	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพประกอบ	ฐ
บทที่	
1	บทนำ 1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 4
	สมมติฐานของการวิจัย..... 4
	ขอบเขตของการวิจัย..... 4
	นิยามศัพท์เฉพาะ..... 5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 9
	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา..... 9
	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน..... 30
	การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น..... 43
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 49
	กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 57
3	วิธีดำเนินการวิจัย 58
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 58
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4 ผลการวิจัย.....	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ผลการวิจัย.....	64
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
สรุปผลการวิจัย.....	80
อภิปรายผล.....	81
ข้อเสนอแนะ.....	84
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ	99
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	105
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ	114
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ	120
ประวัติย่อของผู้วิจัย	123

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของตัวแทนชุมชนและครู สังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	59
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา สถานภาพ	64
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายข้อ	65
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและ ครู ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านบุคลิกภาพ โดยรวมและรายข้อ	66
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและ ครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำ โดยรวมและรายข้อ	67
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและ ครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านวิชาการ โดยรวมและรายข้อ	68
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและ ครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมและรายข้อ.....	70
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวม และรายข้อ	71
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมและรายข้อ	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ.....	73
4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมและรายข้อ.....	75
4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมและรายข้อ.....	76
4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา.....	78

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	57
--------------------------------	----

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้มีการไหลเวียนข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี รวดเร็วไร้พรมแดน ส่งผลกระทบต่อสภาวะความเจริญเติบโตทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการศึกษา การพัฒนาประเทศไทยให้มีความพร้อมในการแข่งขันในเวทีโลกนั้น จะต้องเพิ่มคุณภาพของคนให้มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการแข่งขันให้ได้ ซึ่งการลงทุนทางการศึกษาเท่านั้นที่จะช่วยพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน แต่กระบวนการลงทุนทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนใช้ทุนจำนวนมาก และรูปแบบที่หลากหลาย รัฐบาลเป็นองค์กรหลักที่ต้องมารับภาระในการลงทุนทางการศึกษา ที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณการจัดการศึกษา และไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถแบกรับงบประมาณทั้งหมดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและชุมชนได้ ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน หรือองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ ตัดสินใจร่วมรับผลประโยชน์ เลือกรวิธิดำเนินงาน จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคม การศึกษาไทยให้เข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลที่สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

การศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาคน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 2) กำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาในประเทศไทยมีหน่วยงานที่จัดการศึกษาอยู่หลายหน่วยงานและหลายระดับ โรงเรียนเป็นหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษา และให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน พัฒนาคอนไทยทุกคนให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก ตามมาตรา 9 (2) มาตรา 41 มาตรา 42 ได้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของชาติ โดยมุ่งให้การจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความ

สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2551 : 6) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดแยกเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพอันจะเป็นการพัฒนาการศึกษาแก่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน เอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีการนำระบบและวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ควบคู่กับการสร้างภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเลือกรับบริการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 41)

สภาพปัญหาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นหน่วยงานที่สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่มีระบบโครงสร้างการบริหารงานที่แตกต่างไปจากสังกัดเดิม โดยตำแหน่งผู้บังคับบัญชาสูงสุดขององค์กร คือ ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นบุคคลที่มาจากการเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่งเป็นวาระครั้งละ 4 ปี ซึ่งจากที่ผ่านมานับจากโรงเรียนถ่ายโอนเข้ามาได้มีการเปลี่ยนผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานต้นสังกัดไปตามวาระทุกครั้ง และจะพบว่านโยบายการจัดการศึกษาในแต่ละครั้งจะมีข้อแตกต่างกันออกไปบ้าง ซึ่งครูและบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องเปลี่ยนการทำงานอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากการปรับเปลี่ยนนโยบาย โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่ไม่มีความคล่องตัว เนื่องจากส่วนมากทั้งผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาอย่างไม่ต่อเนื่องและค่อนข้างน้อย การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นหน้าที่อันสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร โดยเฉพาะในปัจจุบัน โรงเรียนจะต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่หรือกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพยายามจัดการศึกษาให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน โดยจัดกระบวนการในการวางแผน ควบคุม ประสานงาน จัดบุคลากรและเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชน สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วม

กิจกรรมของโรงเรียนและทางโรงเรียนก็เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนด้วย (อรรถณพ คุณเศษฐ. 2556 : 2)

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่การที่จะได้รับความร่วมมือ ร่วมแรงจากชุมชนอย่างเต็มที่นั้น ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นบุคคลสำคัญยิ่ง เนื่องด้วยเป็นผู้มีบทบาทต่อการบริหาร ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาและมีฐานะเป็นผู้นำองค์กร ความสำเร็จและประสิทธิภาพขององค์กรจะมีมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารองค์กร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2547 : 246) และการที่ผู้บริหารจะสามารถพัฒนางานในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพโดยที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้นั้น ปัจจัยหนึ่งที่จะนำพาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายคือ คุณลักษณะของผู้บริหาร ดังแนวคิดของจุงและแมกกินสัน (Chung and Magginson) ที่เสนอว่าคุณลักษณะของผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สามารถทำให้การทำงานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (Chung, Leon, and Magginson. 1981 : 120) และหากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่เหมาะสม ชุมชนย่อมเกิดความพอใจและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน (อัครราชสังมณี โชติ. 2550 : 6)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันนี้ ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบพัฒนาการศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อให้การศึกษาของชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าทันต่อการพัฒนาของสิ่งอื่นๆ รอบด้าน ซึ่งชุมชนจะต้องถือว่าเป็นภาระหน้าที่ที่เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาโรงเรียนในชุมชนของตนเองให้เจริญก้าวหน้า สนับสนุนให้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพของชุมชนให้มีคุณภาพ โดยพยายามผลักดันให้โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ เพื่อหาจุดพัฒนาการศึกษาร่วมกับคณะครู ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ประสบความสำเร็จ ร่วมค้นหาผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในท้องถิ่นให้เข้ามาช่วยพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นผสมผสานกับความรู้สมัยใหม่ เช่น การปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ จัดและตกแต่งสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ภายในโรงเรียน ร่วมระดมหาทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียน ร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นนั้นตลอดจนสร้างภาคภูมิใจในผลงานการพัฒนาการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จร่วมกัน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางโรงเรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพียงใดซึ่งข้อมูล

ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนและใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาจัดการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานของการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
3. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ตัวแทนชุมชน และครู ใน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2559 โดยตัวแทนชุมชน จำนวน 606 คน และครู จำนวน 1,758 รวมทั้งสิ้น 2,364 คน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ตัวแทนชุมชน และครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้สภาพตำแหน่งเป็นชั้นภูมิ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 28) ได้ให้กรอบแนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารรวม 4 ด้าน ได้แก่

- 2.1 ด้านบุคลิกภาพ
- 2.2 ด้านภาวะผู้นำ
- 2.3 ด้านวิชาการ
- 2.4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของ โคอเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff. 1980 : 219 - 223) ที่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. **คุณลักษณะของผู้บริหาร** หมายถึง หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ มีบุคลิกภาพที่ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี ความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบสูง มีใจเปิดกว้างพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีความสามารถในการสื่อสาร กล้าในการพูดและการปฏิบัติ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ เป็นนักพัฒนาและนักบริการสังคม มีสุขภาพดี มี

ความรักในสถาบันของชาติ และอนุรักษศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความสามารถ คุณสมบัติ และลักษณะที่พึงปฏิบัติหรือสิ่งควรกระทำ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

2.1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลทั้งภายในและภายนอกซึ่งรับอิทธิพลทั้งจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สติปัญญาเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความอดทนในการควบคุมอารมณ์ มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส มีความสุขุมรอบคอบ มีนิสัยสุภาพ อ่อนโยน มีน้ำใจไมตรี มีความกระตือรือร้นในการทำงานแสวงหาความรู้ มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์กระฉับกระเฉง ว่องไว ทำทางสง่าผ่าเผย แต่งกายสะอาดเหมาะสมกับกาลเทศะ พฤติกรรมที่เป็นกิจนิสัยประจำตัวที่เป็นบุคลิกนำเลื่อมใส น่าเคารพ น่าศรัทธาเป็นแบบอย่างที่ดี

2.2 คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ หมายถึง สิ่งที่แสดงออกถึงพลังอำนาจตามกฎระเบียบของผู้บริหารสถานศึกษาได้แก่ สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ มีความอดทน ฉลาดหลักแหลม มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป เป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่ผู้ได้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศในการทำงาน เป็นผู้ที่มีสติปัญญาไหวพริบ มีความสามารถในการประสานคนและประสานงานหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ให้เกียรติยกย่องผู้ร่วมงาน รวมถึงการสื่อความหมายและการเสริมแรงที่ดี

2.3 คุณลักษณะด้านวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการคิด เทคนิคเชี่ยวชาญทางการบริหาร หลักสูตรการสอน การวัดผลทางการศึกษา การเป็นนักวิชาการ โดยให้ความรู้แก่ครูและชุมชน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาด้วยกัน เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพ คือ นักเรียนดี เก่ง และมีสุข เมื่อผลผลิตของเรามีคุณภาพ ชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องก็มีความพึงพอใจ บริหารจัดการการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ตลอดจนทั้งการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร การสนับสนุนและส่งเสริมปรับปรุงการปฏิบัติงานของครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การโน้มน้าวใจหรือชี้นำบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เกิดความตระหนักและ

เข้าใจในการจัดการศึกษาผู้บริหาร ส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต ตรงต่อเวลา มีความยุติธรรม เสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีความลำเอียง สร้างคุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ไม่หวังผลตอบแทน มีความเสียสละและอุทิศตนในการทำงาน ประพฤติดีเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม และผู้บริหาร โรงเรียนต้องมีคุณธรรมหรือมีธรรมะประจำใจสำหรับผู้บริหารซึ่งเป็นเครื่องหมายสำหรับกำกับความประพฤติ ว่า พรหมวิหาร 4

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่าง ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษา โดยการเปิดโอกาสให้หน่วยงานของรัฐ ชุมชน ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ ติดตาม ควบคุม ไปจนเสร็จสิ้น โครงการหรือในการปฏิบัติงานที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ตัวแทนชุมชน มีส่วนร่วมกันพิจารณาเพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด เหมาะสมมากที่สุดในการตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการตัดสินใจในช่วงปฏิบัติการ โดยทำการคัดหรือเลือกสรรทางใดทางหนึ่งที่สามารถนำไป ปฏิบัติให้เกิดผลตามที่บุคคลหรือกลุ่มได้คาดหวังไว้ว่าจะสัมฤทธิ์ผลตามแนวทางหรือทางเลือกที่ได้ เลือกไป ได้แก่ มีส่วนร่วมกันกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วิสัยทัศน์ โครงการงบประมาณ และกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน

3.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง การที่ตัวแทนชุมชน มีส่วนร่วมกันเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และสหกรณ์การ จัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน และมีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือจาก ชุมชน เพื่อส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาให้กับนักเรียน นำข้อมูลของโรงเรียนไปเผยแพร่

3.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ตัวแทนชุมชน มีส่วนร่วมกันดำเนินงานในโรงเรียนได้แก่ เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมในโรงเรียน การร่วมพัฒนาหลักสูตร การได้รับบริการต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การร่วมมือซึ่งกันและกัน ได้รับผลประโยชน์ทั้งใน ด้านวัตถุ ด้านสังคม และด้านบุคคล

3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ตัวแทนชุมชน มีส่วนร่วมมือกัน ในการประเมินการทำกิจกรรม โครงการ การมีส่วนร่วมทางตรงและการมีส่วนร่วมทางอ้อม ในการตรวจสอบ ประเมินผล เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาและปรับปรุงพัฒนาการให้ดีขึ้น

4. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

4.1 ตัวแทนชุมชน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

4.2. ครู หมายถึง ครูที่สอนในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา

5. กลุ่มโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในเขตอำเภอใกล้เคียง แบ่งออกเป็น 6 กลุ่มดังนี้

5.1 กลุ่ม 1

5.2 กลุ่ม 2

5.3 กลุ่ม 3

5.4 กลุ่ม 4

5.5 กลุ่ม 5

5.6 กลุ่ม 6

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน
3. การจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา การบริหารจะดำเนินไปได้ด้วยดีบรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะหลายประการของผู้บริหาร ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของผู้บริหารไว้ ดังนี้

สังคม กุลสุวรรณ (2557 : 30) สรุปได้ว่า ผู้บริหาร หมายถึง ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการสั่งการ การปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประเสริฐ อินทะมนต์ (2557 : 30) สรุปได้ว่า ผู้บริหารมีอาชีพ หมายถึง ผู้บริหารที่มีการใช้หลักวิชาประยุกต์กับความสามารถมีการใช้ศิลปะหรือยุทธศิลป์ควบคู่กับยุทธศาสตร์หรือหลักการต่างๆ ในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบาย

มาชวรชัย อิงแอบ (2556 : 10) ได้สรุปว่า ผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมสร้างแรงจูงใจ ซึ่งแนวทางให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายมีความสามารถในการบริหารตนเองและสามารถโน้มน้าวคนอื่นให้ความร่วมมือทำบางอย่างตามเป้าหมายที่ตนคิดไว้ได้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม มีจรรยาบรรณ ใช้กระบวนการบริหารที่เน้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร

สุภัตสร รองแหยม (2552 : 14) สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา โดยกานนำสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามบทบาทหน้าที่และภารกิจขององค์กร ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะเฉพาะ ใช้กระบวนการบริหารที่ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษา

เพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร (2552 : 10) สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาหรือทำหน้าที่ผู้นำสถานศึกษาโดยอาศัยความรู้ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะตัวเพื่อบรรลุสำเร็จวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ณัฐมานันท์ เรือนคาหลวง (2551 : 12) สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่การปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ที่มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะในการบริหารการจัดการศึกษาอันเป็นพื้นฐานแก่คนส่วนใหญ่ เพื่อนำพานุคลากรในสถานศึกษาให้พร้อมที่จะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและการดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ทองทิพภา วิริยะพันธ์ (2550 : 3-5) กล่าวว่า การเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะสำคัญที่จำเป็นได้แก่

1. มีความฉลาดรอบรู้ คือ สามารถเข้าใจ และตีประเด็นสถานการณ์ต่างๆ ได้เร็ว ตลอดจนสามารถมองภาพรวม คือ มหภาค (Macro) และภาพย่อยในรายละเอียด คือ จุลภาค (Micro) ได้
2. เป็นบุคคลที่มีเป้าหมาย และให้คุณค่าต่อการปฏิบัติหน้าที่การงาน
3. มีความกระตือรือร้นในการทำงานสูง และมีพลังมุ่งมั่นบริหารงาน
4. สนใจความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลก และอยากเรียนรู้ตลอดเวลา
5. มีวิสัยทัศน์ และสามารถนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้
6. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง และสามารถทำให้ผู้อื่นยอมทำตาม
7. มีความสามารถในการจดจำ ทั้งเรื่องราว เหตุการณ์ บุคคล
8. มีความโอบอ้อมอารี รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
9. ไว้วางใจได้ เพื่อจะได้สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ร่วมงาน
10. มีความสามารถในการจูงใจผู้อื่น
11. มีทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
12. ทำตัวให้เป็นตัวอย่างแก่ลูกน้อง ในลักษณะของการทำให้อู เป็นครูให้เห็นเพื่อให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 28) ได้ให้กรอบแนวคิด
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร 4 ด้าน

1. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะเกี่ยวกับภาพลักษณ์ การแต่งกายสุภาพ
เรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ได้บังคับบัญชา สมรรถภาพ ร่างการกระฉับกระเฉง ว่องไว วางตัว
เหมาะสมกับกาลเทศะ ใฝ่หาสุขภาพทุกโอกาส มีนิสัยสุภาพ อ่อน โยน ไม่เย่อหยิ่ง มีความเข้มแข็ง
อดทน อารมณ์ พฤติกรรมที่เป็นกณินสัยประจำตัวที่เป็นบุคลิกน่าเลื่อมใส น่าเคารพ น่าศรัทธา

2. ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ
ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป เป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่ผู้ได้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศในการ
ทำงาน เป็นผู้มีสติปัญญาไหวพริบ มีความสามารถในการประสานคนและประสานงานหาแนวทาง
ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เกียรติยกย่อง
ผู้ร่วมงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน สามารถโน้มน้าวจิตใจให้
ผู้ร่วมงานปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารได้เข้าใจและรวดเร็ว

3. ด้านวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารที่แสดง
ถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการคิด เทคนิคเชี่ยวชาญทางการบริหารหลักสูตรการสอน
การวัดผลทางการศึกษา การเป็นนักวิชาการ โดยให้ความรู้แก่ครูและชุมชน

4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณธรรมที่ประพฤติปฏิบัติ จนเกิดความเคยชิน
กระทำด้วยจิตสำนึกที่ว่าเป็นความดี เป็นผู้มีควมรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา มีความ
ยุติธรรม เสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีความลำเอียงตามกรอบแนวคิดข้างต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ
ด้านการศึกษาได้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามโครงการต่างๆ โดยจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม
และศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และนำไปประพฤติปฏิบัติในโรงเรียน ซึ่งจะ
ส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธีระ รุณเจริญ (2549 : 28 - 29) กล่าวถึงลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาเมื่ออาชีพ
ดังต่อไปนี้

1. มีความถนัดในการเป็นผู้นำ มีลักษณะนิสัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. มีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ
3. มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ
4. มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและมีจรรยาบรรณ
5. มีทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง
6. บริหาร โดยเน้นสภาพปัญหาและความต้องการเป็นที่ตั้ง
7. บริหารงานเชิงรุก

8. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

9. มุ่งผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นที่ตั้ง

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2549 : 11 - 13) จำแนกถึงคุณลักษณะของผู้บริหารที่จะส่งผล

ต่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมืออาชีพ 10 ประการ คือ

1. มีความพร้อมทางด้านข้อมูลสารสนเทศ
2. มีความรู้ทางวิชาชีพ
3. มีความรู้เท่าทันในสถานการณ์
4. มีทักษะในการเข้าสังคม
5. มีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาและตัดสินใจ
6. มีการควบคุมอารมณ์
7. มีพฤติกรรมกล้าเสี่ยง
8. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
9. มีความรู้สึกไวต่อบุคคลอื่น
10. มีความใฝ่รู้และฝึกฝนการเรียนรู้

จากองค์ความรู้ สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และแสวงหาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงมีความสามารถในการบริหารจัดการและมีคุณธรรมจริยธรรม มีบุคลิกภาพ มีภาวะผู้นำ และมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานเป็นบุคคลสำคัญที่พัฒนาองค์กรเพื่อให้เกิดการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์เป็นตัวจักรสำคัญในการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน เป็นเครื่องมือพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยอาศัยหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ยึดองค์กรคณะบุคคลในการบริหาร ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย ในการที่ใช้ความรู้ความสามารถของตนนำบุคลากรในองค์กรให้ปฏิบัติหน้าที่ตามแผนและนโยบายที่ได้วางไว้ให้บรรลุผลสำเร็จ และจัดการบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอันมีผลต่อคุณภาพของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ฉะนั้นผู้บริหารพึงตระหนักในความสำคัญของภาระและบทบาทหน้าที่ของตนให้มากและทำให้ดีที่สุดสุดสมกับที่สังคมให้ความไว้วางใจยกย่องและให้เกียรติ

2. ความหมายของคุณลักษณะของผู้บริหาร

นักวิชาการหลายท่าน ได้ศึกษา ค้นคว้า วิจัยและรวบรวมคุณลักษณะของผู้บริหารไว้หลายองค์ประกอบ ดังนี้

กิตติศักดิ์ ศรีพารา (2556 : 48) สรุปได้ว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ หมายถึง ลักษณะส่วนตัวหรือพฤติกรรม ที่แสดงออกมาของบุคคลแต่ละบุคคล ที่บ่งบอกถึงลักษณะประจำตัวของบุคคลเหล่านั้นให้ปรากฏแก่ผู้อื่น

มาธวรีย์ อิงแอบ (2556 : 15) สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่ประกอบด้วยคุณสมบัติที่ครบถ้วนตามกฎหมายบัญญัติ มีความรู้ มีความดี มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความชำนาญ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักควบคุมอารมณ์ ตัดสินใจจากข้อมูล มีสุขภาพดี ทั้งร่างกายและจิตใจ ตลอดจนสามารถเป็นผู้นำทางสังคม ได้

สุติมา ไชยบำรุง (2556 : 41) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำที่ดีขององค์กร คือ ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการทำงาน สามารถครองตน ครองคน ครองงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการทำงานด้วยการบริหารงานแบบประชาธิปไตย มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เอื้อต่อการพัฒนานุเคราะห์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลแก่ผู้เรียน เป็นสำคัญ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ย่อมชี้ให้เห็นว่าเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นที่จะต้องมีการจำตัวเสมอ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยคุณลักษณะใน 5 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม
3. ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์
5. ด้านความเป็นผู้นำในการทำงาน

ณัฐยาภรณ์ เล็กสิงห์โต (2554 : 16) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดี ไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องมีความรอบรู้ในวิชาชีพเป็นอย่างดี รอบรู้ในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเป็นผู้มองการณ์ไกล มีความสามารถในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะผู้นำที่ดี นอกจากจะเป็นผู้นำในหลายๆ ด้านดังกล่าวดังที่กล่าวไปแล้วนั้นการเป็นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้นำ ซึ่งแต่ละบุคคลก็มีความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดต้องคำนึงว่าการสร้างภาวะผู้นำต้องฝึกฝนและปฏิบัติด้วยตนเองเท่านั้นถึงจะเกิดภาวะผู้นำขึ้น โดยสมบูรณ์

อภิญา ทุมวารีย์ (2554 : 13) สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่ประกอบด้วยความรู้ดี มีความเฉลียวฉลาด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองการณ์ไกลมีความชำนาญเฉพาะด้าน มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักควบคุมอารมณ์ ตัดสินใจจากข้อมูล มีบุคลิกภาพดี มีสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถเป็นผู้นำในสังคมได้เป็นอย่างดี

พรสวรรค์ สุพรสถิตกุล (2553 : 28) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยกับ

การเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และมีความเป็นประชาธิปไตยเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถบุคลิกลักษณะ และคุณสมบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริงดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในยุคปฏิรูปการศึกษา ควรมีลักษณะที่สำคัญ คือนักพัฒนา นักแก้ปัญหา นักตัดสินใจ นักประนีประนอม นักการทูต นักวางแผน นักปกครอง และนักปราชญ์

ทองทิพภา วิริยะพันธ์ (2550 : 89 - 92) กล่าวว่า คุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารงาน ควรรู้จักการประสานงานกับผู้อื่น เพื่อผลสำเร็จของงานด้วย โดยควรยึดหลักการประสานงานให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. รู้จักใช้คน
2. มีการสื่อสารดี
3. มีมนุษยสัมพันธ์
4. รู้จักสิ่งที่ต้องประสาน
5. ประสานประโยชน์
6. มีศรัทธภาพ
7. รู้จักมอบงานได้ดี
8. รู้จักสอนงานให้ได้ผล
9. รู้จักสั่งงานอย่างมีประสิทธิภาพ

สุนีย์ บุญทิม (2550 : 33) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งชี้ให้เห็นความดีของผู้บริหารสถานศึกษา

Pellegrino and Varnhagan (1985 : 1) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคล รวมทั้งเป็นศรัทธภาพทางความรู้หรือทักษะที่จะช่วยให้ผู้บริหารปฏิบัติงานให้สำเร็จ

Chung and Magginson (1981 : 120) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สามารถทำให้การทำงานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 28) ได้ให้กรอบแนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร 4 ด้าน

1. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะเกี่ยวกับภาพลักษณ์ การแต่งกายสุภาพ เรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ได้บังคับบัญชา สมรรถภาพ ร่างการกระฉับกระเฉง ว่องไว วางตัวเหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้วาจาสุภาพทุกโอกาส มีนิสัยสุภาพ อ่อนโยน ไม่เย่อหยิ่ง มีความเข้มแข็งอดทน อารมณ์ พฤติกรรมที่เป็นกิจนิสัยประจำตัวที่เป็นบุคลิกน่าเลื่อมใส น่าเคารพ น่าศรัทธา

2. ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป เป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศในการทำงาน เป็นผู้ที่มีสติปัญญาไหวพริบ มีความสามารถในการประสานคนและประสานงานหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เกียรติยกย่องผู้ร่วมงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน สามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารได้เข้าใจและรวดเร็ว

3. ด้านวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการคิด เทคนิคเชี่ยวชาญทางการบริหารหลักสูตรการสอน การวัดผลทางการศึกษา การเป็นนักวิชาการ โดยให้ความรู้แก่ครูและชุมชน

4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณธรรมที่ประพฤติปฏิบัติ จนเกิดความเคยชินกระทำด้วยจิตสำนึกที่ว่าเป็นความดี เป็นผู้มีความรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา มีความยุติธรรม เสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีความลำเอียงตามกรอบแนวคิดข้างต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาได้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามโครงการต่างๆ โดยจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม และศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และนำไปประพฤติปฏิบัติในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากองค์ความรู้ สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหาร เป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษา มีบุคลิกภาพที่ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบสูง มีใจเปิดกว้างพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีความสามารถในการสื่อสาร กล้าในการพูดและการปฏิบัติ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ เป็นนักพัฒนาและนักบริการสังคม มีสุขภาพดี มีความรักในสถาบันของชาติ และอนุรักษ์ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความสามารถ คุณสมบัติ และลักษณะที่ดีงามที่พึงปฏิบัติหรือสิ่งควรกระทำ

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 28) และจากนักวิชาการได้ให้กรอบแนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารรวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม

1. ด้านบุคลิกภาพ

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของคำว่า “บุคลิกภาพ” จากการศึกษาค้นคว้า หนังสือเอกสาร ตำราวิชาการรวมทั้งงานวิจัยต่างๆ พบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ดังนี้ เช่น

วิไล คดถวิล (2556 : 13) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ หรือมีลักษณะเฉพาะคนๆ หนึ่ง แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะด้วยกันคือ บุคลิกภาพภายในจะแสดงออกทางด้านความคิด ความรู้สึก ความสนใจ สติปัญญา และบุคลิกภาพภายนอกแสดงออกทางด้านรูปร่าง ทรวดทรง การแต่งกาย อากัปกิริยา ท่าทาง การวางตัว นิสัย ความสามารถ รสนิยม โดยบุคลิกภาพทั้ง 2 ลักษณะจะมีพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่กำหนด ซึ่งบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดี จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง มีพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับชื่นชมของสังคมทั่วไป ส่งผลให้การทำงาน และการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างราบรื่นมีความสุข

สิรินันท์ หอมคง (2556 : 26) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ประกอบเป็นตัวบุคคล รวมทั้งลักษณะทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และพฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล ทั้งนี้เป็นผลมาจากอิทธิพลของพันธุกรรม และประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

วีรยุทธ เวสา (2555 : 25) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ประกอบเป็นตัวบุคคล รวมทั้งลักษณะ ทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และพฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล ทั้งนี้เป็นผลมาจากอิทธิพลของพันธุกรรม และประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

วุฒิชัย ไกรวิเศษ (2554 : 38) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ มีองค์ประกอบอย่างกว้างขวาง เช่น รูปแบบของพฤติกรรม ลักษณะนิสัยส่วนตัว ความคิด อารมณ์ ความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ดังนั้น บุคลิกภาพจึงหมายถึง ลักษณะโดยรวมทั้งหมดของบุคคลที่ไม่เหมือนกัน ไม่ว่าจะ เป็นลักษณะภายนอกหรือภายใน ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคล และสามารถทำให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

พระมหาบุญพัน อภิปัญญา ไชยพันธ์ (2552 : 11) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลใดบุคคลหนึ่งทั้งในสิ่งที่มองเห็นได้ ลักษณะของพฤติกรรมและสิ่งที่มองไม่เห็น เช่น ความคิด ความสนใจ ค่านิยม ซึ่งจะ使人อื่นสามารถจะเข้าใจ และแยกได้ว่าบุคคลนั้นแตกต่างจากคนทั่วไป

ณัฐพัชร์ ไหว้พรหม (2549 : 16) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ประกอบเป็นตัวบุคคล รวมทั้งลักษณะทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และพฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล ทั้งนี้เป็นผลมาจากอิทธิพลของพันธุกรรม และประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

สุริรัตน์ ผ่นอรุณ (2546 : 13) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลอันเป็นผลรวมของรูปแบบ การคิด อารมณ์ และพฤติกรรม ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมี ความแตกต่างจากบุคคลทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 28) ได้ให้กรอบแนวคิด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะเกี่ยวกับภาพลักษณ์ การแต่งกายสุภาพ เรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ได้บังคับบัญชา สมรรถภาพ ร่างกายกระฉับกระเฉง ว่องไว วางตัวเหมาะสมกับกาลเทศะ ใฝ่หาสุขภาพทุกโอกาส มีนิสัยสุขภาพ อ่อน โชน ไม่เย่อหยิ่ง มีความเข้มแข็งอดทน อารมณ์ พฤติกรรมที่เป็นกิจนิสัยประจำตัวที่เป็นบุคลิกที่น่าเลื่อมใส น่าเคารพ น่าศรัทธา
2. ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป เป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่ผู้ได้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศในการทำงาน เป็นผู้มีสติปัญญาไหวพริบ มีความสามารถในการประสานคนและประสานงานหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เกียรติยกย่องผู้ร่วมงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน สามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารได้เข้าใจและรวดเร็ว
3. ด้านวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการคิด เทคนิคเชี่ยวชาญทางการบริหารหลักสูตรการสอน การวัดผลทางการศึกษา การเป็นนักวิชาการ โดยให้ความรู้แก่ครูและชุมชน
4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณธรรมที่ประพฤติปฏิบัติ จนเกิดความเคยชินกระทำด้วยจิตสำนึกที่ว่าเป็นความดี เป็นผู้มีความรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา มีความยุติธรรม เสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีความลำเอียงตามกรอบแนวคิดข้างต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาได้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามโครงการต่างๆ โดยจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม และศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และนำไปประพฤติปฏิบัติในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากองค์ความรู้ สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลทั้งภายในและภายนอกซึ่งรับอิทธิพลทั้งจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม เช่น สติปัญญาเฉลียวฉลาด มีไหวพริบความเชื่อมั่นในตนเอง มีความอดทนในการควบคุมอารมณ์ มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส มีความสุขุมรอบคอบ มีนิสัยสุขภาพ อ่อน โชน มีน้ำใจ ไมตรี มีความกระตือรือร้นในการทำงานแสวงหาความรู้ มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์กระฉับกระเฉง ว่องไว ท่าทางสง่าผ่าเผย แต่งกายสะอาดเหมาะสมกับ

กาลเทศะ พฤติกรรมที่เป็นกิจนิสัยประจำตัวที่เป็นบุคลิกนำเลื่อมใส น่าเคารพ น่าศรัทธาเป็นแบบอย่างที่ดี

2. ด้านภาวะผู้นำ

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของคำว่า “ภาวะผู้นำ” จากการศึกษาค้นคว้า หนังสือเอกสาร ตำราวิชาการรวมทั้งงานวิจัยต่างๆ พบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ ไว้ดังนี้ เช่น

นาวาวิ เจระอุมา (2558 : 12) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการที่บุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นๆ โดยใช้ความรู้ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในกลุ่ม ให้กระทำหรือไม่กระทำบางสิ่งบางอย่าง โดยผู้ชักจูงหรือชี้นำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อีกทั้งเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาผู้อื่น ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความร่วมมือ โดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากสมาชิกในกลุ่ม ที่สามารถส่งแรงกระทำอันก่อให้เกิดการขับเคลื่อนกลุ่มคนและระดับองค์กร ไปสู่การบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นิตยา นาคคิลก (2557 : 13) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ตาม ชี้นำ สั่งการ อำนาจการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่ม โดยการนำกระบวนการหรือวิธีการมาใช้ในการโน้มน้าวจูงใจบุคลากรหรือกลุ่มซึ่งผู้เป็นผู้นำร่วมการใช้กระบวนการเพื่อสร้างความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินการ

คมศิลป์ ประสงค์สุข (2557 : 23) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการไม่เกิดขึ้นเอง แต่การที่ผู้นำพยายามใช้อิทธิพลของตนเองหรือกลุ่มตน กระตุ้น ชี้นำ ผลักดันให้บุคคลอื่นหรือทีมงานเต็มใจและกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่างๆ ตามต้องการ ภาวะผู้นำจึงเป็นการใช้ศิลปะและศาสตร์อันจำเป็นและสำคัญยิ่งของนักบริหารและหัวหน้างานต่อการบริหารงานบุคคล เพราะผู้นำเป็นผู้กำหนดนโยบาย วางแผนและเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานขององค์กร การเป็นผู้นำคูเพียงผิวเผินอาจจะเป็นสิ่งที่ไม่ยากลำบากอะไรเลย แต่การเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำที่ดี ที่มีความสามารถจะต้องใช้ความเป็นผู้นำในการบังคับบัญชาให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรด้วยความเต็มใจ โดยได้รับการยอมรับ การยกย่อง ความศรัทธา ความเชื่อมั่น ความไว้วางใจและความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมุ่งเน้นความสำเร็จของกลุ่มหรือองค์กรเป็นเป้าหมายสำคัญ

จิตรา ทรัพย์โถม (2556 : 16) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ คือ กระบวนการที่ผู้นำใช้อำนาจและอิทธิพลในการโน้มน้าวให้บุคคลปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

รัชชีย์ อ่อนสร้อย (2556 : 22) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกมาในรูปแบบของกระบวนการของการมีอิทธิพลโน้มน้าวกระตุ้นพฤติกรรมการทำงานให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

บรรพต รักงาม (2555 : 10) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น โดยการแสดงพฤติกรรมที่มีลักษณะการกระตุ้นให้บุคคลร่วมมือร่วมใจกันอย่างเต็มที่ในการดำเนินการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

นวมล นามเอี่ยม (2550 : 29) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับอิทธิพลในการจูงใจ การโน้มน้าวจิตใจผู้ร่วมงานในองค์การให้เกิดความร่วมมือ ประสานงาน ในการทุ่มเทกำลังความคิด ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้โดยอาศัยกระบวนการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

พระพานัด มิ่งมา (2550 : 11) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำว่าแนวคิดส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับคนและกลุ่มคนที่พยายามจะใช้อิทธิพลของตนหรือกลุ่ม กระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้ผู้อื่นเป็นผู้ร่วมงาน ตามหรือผู้ได้บังคับบัญชา มีความเลื่อมใสศรัทธา เต็มใจกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือเพื่อทำการอย่างใดอย่างหนึ่งไปในทิศทางที่กำหนดไว้ จนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน โดยชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมหรือการแสดงออกของผู้ตาม การสื่อความหมายและการเสริมแรงที่ดีก่อให้เกิดความร่วมมือเพื่อเอาชนะอุปสรรค ซึ่งจะเห็นได้จากคุณภาพของงานที่ออกมารวมทั้งความพอใจของผู้ปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 28) ได้ให้กรอบแนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะเกี่ยวกับภาพลักษณ์ การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ได้บังคับบัญชา สมรรถภาพ ร่างกายกระฉับกระเฉง ว่องไว วางตัวเหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้เวลาสุขภาพทุกโอกาส มีนิสัยสุขภาพ อ่อนโยน ไม่เย่อหยิ่ง มีความเข้มแข็งอดทนอารมณ์ พฤติกรรมที่เป็นกิจนิสัยประจำตัวที่เป็นบุคลิกที่น่าเลื่อมใส น่าเคารพ น่าศรัทธา

2. ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป เป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่ผู้ได้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศในการทำงาน เป็นผู้ที่มีสติปัญญา มีไหวพริบ มีความสามารถในการประสานคนและประสานงานหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เกียรติยกย่องผู้ร่วมงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน สามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารได้เข้าใจและรวดเร็ว

3. ด้านวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการคิด เทคนิคเชี่ยวชาญทางการบริหารหลักสูตรการสอน การวัดผลทางการศึกษา การเป็นนักวิชาการ โดยให้ความรู้แก่ครูและชุมชน

4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณธรรมที่ประพฤติปฏิบัติ จนเกิดความเคยชิน กระทำด้วยจิตสำนึกที่ว่าเป็นความดี เป็นผู้มีความรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา มีความยุติธรรม เสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีความลำเอียงตามกรอบแนวคิดข้างต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาได้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตาม โครงการต่างๆ โดยจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรมและศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และนำไปประพฤติปฏิบัติใน โรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากองค์ความรู้ สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง สิ่งที่แสดงออกถึงพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาได้แก่ สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ มีความอดทน ฉลาดหลักแหลม มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป เป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศในการทำงาน เป็นผู้มีสติปัญญาไหวพริบ มีความสามารถในการประสานคนและประสานงานหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ให้เกียรติยกย่องผู้ร่วมงาน รวมถึงการสื่อความหมายและการเสริมแรงที่ดี

3. ด้านวิชาการ

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของคำว่า “ด้านวิชาการ” จากการศึกษาค้นคว้า หนังสือเอกสาร ตำราวิชาการรวมทั้งงานวิจัยต่างๆ พบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของวิชาการไว้ดังนี้

สังคม จันทรวินิช (2555 : 23) ได้นิยามศัพท์เฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้นำให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เกิดการรวมพลัง ประสานสัมพันธ์กันเพื่อพัฒนาวิชาชีพและงานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนอันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

อมร บุญโญปกรณ์ (2554 : 38) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถหรือกลยุทธ์ ในการใช้ความรู้ความคิด ที่จะพัฒนาหรือส่งเสริมงานทางวิชาการในโรงเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพต่อนักเรียนสูงสุด

กมล ตราชู (2553 : 66) สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษานำมาใช้เพื่อให้มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น โดยการโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้แนะบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เกิดความตระหนักและเข้าใจในการจัดการศึกษา รวมทั้งประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนาวิชาชีพ และงานวิชาการให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จิราวรรณ จันทร์แย้ม (2553 : 19) สรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในพัฒนางานด้านวิชาการ โดยการคิดริเริ่ม นำทางให้เกิดความคิดใหม่ หรือให้การสนับสนุนและส่งเสริมปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

พิมพ์ชญา จงเกียรติกาญจน์ (2553 : 15) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ผู้มีความสามารถในการใช้กลยุทธ์ทั้งการเป็นผู้นำ และการบริหารเพื่อนำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมทางด้านวิชาการให้บรรลุผลในการพัฒนาในส่วนของด้านการเรียนการสอน

ทัศนีย์ เนตรประโคน (2552 : 21) สรุปได้ว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่จำเป็นจะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวของผู้บริหาร เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการตามภารกิจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สิรrani วสุภัทร (2551 : 29) กล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจ และตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา รวมถึง และประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้งานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน อันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วีรชาติ วิลาศรี (2550 : 35 - 36) สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมการกระทำของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 28) ได้ให้กรอบแนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะเกี่ยวกับภาพลักษณ์ การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ได้บังคับบัญชา สมรรถภาพ ร่างกายกระฉับกระเฉง ว่องไว วางตัวเหมาะสม

กับกาลเทศะ ใช้วาจาสุภาพทุกโอกาส มีนิสัยสุภาพ อ่อนโยน ไม่เย่อหยิ่ง มีความเข้มแข็งอดทนอารมณ์
พฤติกรรมที่เป็นกิจนิสัยประจำตัวที่เป็นบุคลิกน่าเลื่อมใส น่าเคารพ น่าศรัทธา

2. ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ
ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป เป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศใน
การทำงาน เป็นผู้มีสติปัญญาไหวพริบ มีความสามารถในการประสานคนและประสานงานหา
แนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เกียรติ
ยกย่องผู้ร่วมงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน สามารถโน้มน้าวจิตใจ
ให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ได้เข้าใจและรวดเร็ว

3. ด้านวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารที่แสดงถึง
ความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการคิด เทคนิคเชี่ยวชาญทางการบริหารหลักสูตรการสอน
การวัดผลทางการศึกษา การเป็นนักวิชาการ โดยให้ความรู้แก่ครูและชุมชน

4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณธรรมที่ประพฤติปฏิบัติ จนเกิดความเกษม
กระทำด้วยจิตสำนึกที่ว่าเป็นความดี เป็นผู้มีความรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา มีความ
ยุติธรรม เสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีความลำเอียงตามกรอบแนวคิดข้างต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ
ด้านการศึกษาได้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามโครงการต่างๆ โดยจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรมและ
ศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และนำไปประพฤติปฏิบัติในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผล
ต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากองค์ความรู้ สรุปได้ว่า ผู้นำด้านวิชาการ เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง
ของผู้บริหารที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการคิด เทคนิคเชี่ยวชาญทางการบริหาร
หลักสูตรการสอน การวัดผลทางการศึกษา การเป็นนักวิชาการ โดยให้ความรู้แก่ครูและชุมชน เปิด
โอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาด้วยกัน เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมี
คุณภาพคือ นักเรียนดี เก่ง และมีสุข เมื่อผลผลิตของเรามีคุณภาพ ชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องก็มีความ
พึงพอใจ บริหารจัดการการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ตลอดจนทั้ง
การสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร การสนับสนุนและส่งเสริม
ปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
การโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้นำบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เกิดความตระหนักและเข้าใจใน
การจัดการศึกษาผู้บริหาร ส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหาร
จัดการตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของคำว่า “ด้านคุณธรรมจริยธรรม” จากการศึกษาค้นคว้า หนังสือ เอกสาร ตำราวิชาการรวมทั้งงานวิจัยต่างๆ พบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคุณธรรมจริยธรรมไว้ดังนี้

สังคม กุลสุวรรณ (2557 : 33) สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง สำนึกอันดีงาม ธรรมชาติอันดีงาม หรือสภาพของความดีที่มีอยู่ในตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการไตร่ตรองด้วยเหตุผล ผ่านประสบการณ์จากการกระทำ มีคุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ไม่หวังผลตอบแทน

อัญชลี โพธิ์ทอง และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2552 : 1) ได้กล่าวว่า คุณธรรมผู้บริหาร โรงเรียนต้องมีคุณธรรมหรือมีธรรมะประจำใจสำหรับผู้บริหาร ซึ่งเป็นเครื่องหมายสำหรับกำกับความประพฤติ เรียกว่า พรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา คือความรักใคร่ ปราบปรามให้เป็นสุข กรุณา คือ ความสงสารให้ช่วยพ้นทุกข์ มุทิตา คือ ความยินดีเมื่อผู้อื่นเป็นสุข และอุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลางอันจะทำให้ธำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณา เห็นด้วยปัญญาเที่ยงธรรมไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง การบริหารนอกจากจะมีธรรมะประจำตนแล้วต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารด้วย เพราะการเป็นแบบอย่างที่ดีบังคับถึงคุณลักษณะของผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนที่เห็นความสำคัญของคุณธรรมมาเป็นหลักในการบริหารนั้น จะเป็นที่ยอมรับนับถือเคารพยกย่องแก่ผู้ร่วมงานและคนทั่วไป ทำให้ผู้ร่วมงานมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน การบริหารงานของโรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่นผู้ร่วมงานในโรงเรียนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โรงเรียนมีความมั่นคง ครุมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครูในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เกิดประสิทธิภาพทำให้โรงเรียนได้รับการไว้วางใจจากชุมชนในการจัดการศึกษา

มาชวรัย อิงแอบ (2556 : 25) สรุปได้ว่า คุณธรรม เป็นสภาพคุณงามความดี ซึ่งเกิดจากความรู้สึกในด้านดีที่มีอยู่ในจิตใจของบุคคล ส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคมออกมา

อภิัญญา ทุมวารีย์ (2554 : 21) สรุปได้ว่า คุณธรรม เป็นสภาพคุณงามความดี ความรู้สึกในด้านดีที่มีอยู่ในจิตใจของบุคคลที่จะส่งผลให้บุคคลประพฤติดีเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม

พรศักดิ์ ทับทิมหิน (2551 : 10) สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นความดี ความงามที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล โดยได้ยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัยและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

ละเอียด แห่งคู (2546 : 14) สรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องของคุณงามความดี โดยคุณธรรมเป็นสภาพคุณความดีของจิตใจ ที่สืบเนื่องมาจากการประพฤติปฏิบัติที่ดีงามอยู่บ่อยๆ เป็นประจำจนเกิดเป็นนิสัย คุณธรรมเป็นป่อเกิดของจริยธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 28) ได้ให้กรอบแนวคิด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร 4 ด้าน

1. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะเกี่ยวกับภาพลักษณ์ การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ได้บังคับบัญชา สมรรถภาพ ร่างกายกระฉับกระเฉง ว่องไว วางตัวเหมาะสม กับกาลเทศะ ใฝ่หาสุขภาพทุกโอกาส มีนิสัยสุขภาพ อ่อนโยน ไม่เย่อหยิ่ง มีความเข้มแข็งอดทน อารมณ์ พฤติกรรมที่เป็นกณินิสัยประจำตัวที่เป็นบุคลิกที่น่าเลื่อมใส น่าเคารพ น่าศรัทธา

2. ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป เป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่ผู้ได้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศใน การทำงาน เป็นผู้ที่มีสติปัญญาไหวพริบ มีความสามารถในการประสานคนและประสานงานหา แนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เกียรติ ยกย่องผู้ร่วมงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน สามารถ โน้มน้าวจิตใจ ให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารได้เข้าใจและรวดเร็ว

3. ด้านวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารที่แสดงถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการคิด เทคนิคเชี่ยวชาญทางการบริหารหลักสูตรการสอน การวัดผลทางการศึกษา การเป็นนักวิชาการ โดยให้ความรู้แก่ครูและชุมชน

4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณธรรมที่ประพฤติปฏิบัติ จนเกิดความเคยชิน กระทำด้วยจิตสำนึกที่ว่าเป็นความดี เป็นผู้มีความรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา มีความ ยุติธรรม เสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีความลำเอียงตามกรอบแนวคิดข้างต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ ด้านการศึกษาได้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามโครงการต่างๆ โดยจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรมและ ศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และนำไปประพฤติปฏิบัติในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผล ต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากองค์ความรู้ สรุปได้ว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา มีความยุติธรรม เสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีความลำเอียง สร้างคุณประโยชน์ ต่อตนเองและสังคม ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ไม่หวังผลตอบแทน มีความเสียสละและอุทิศตน ในการทำงาน ประพฤติดีเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมและผู้บริหาร โรงเรียนต้องมีคุณธรรมหรือมี ธรรมะประจำใจสำหรับผู้บริหาร ซึ่งเป็นเครื่องหมายสำหรับกำกับความประพฤติ เรียกว่า พรหมวิหาร 4

3. แนวคิดหลักการคุณลักษณะของผู้บริหาร

ความหมายของคุณลักษณะของผู้บริหารมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคุณลักษณะของบริหารไว้ดังนี้

สุติมา ไชยบำรุง (2556 : 41) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้นำที่ดีขององค์กร คือ ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการทำงาน สามารถครองตน ครองคน ครองงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการทำงานด้วยการบริหารงานแบบประชาธิปไตย มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลแก่ผู้เรียน เป็นสำคัญ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ย่อมชี้ให้เห็นว่าเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นที่จะต้องมีการจำตัวเสมอ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยคุณลักษณะใน 5 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม
3. ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์
5. ด้านความเป็นผู้นำในการทำงาน

พรสวรรค์ สุรพรสถิตกุล (2553 : 28) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และมีความเป็นประชาธิปไตยเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และคุณสมบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในยุคปฏิรูปการศึกษา ควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ นักพัฒนานักแก้ปัญหา นักตัดสินใจ นักประเมินประนอม นักการทูต นักวางแผน นักปกครอง และนักประชาสัมพันธ์

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2550 : 89-92) กล่าวว่า คุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารงาน ควรรู้จักการประสานงานกับผู้อื่นเพื่อผลสำเร็จของงานด้วย โดยควรยึดหลักการประสานงานให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. รู้จักใช้คน
2. มีการสื่อสารดี
3. มีมนุษยสัมพันธ์
4. รู้จักสิ่งที่ต้องประสาน
5. ประสานประโยชน์
6. มีศักยภาพ

7. รู้จักมอบงานได้ดี
8. รู้จักสอนงานให้ได้ดี
9. รู้จักสั่งงานอย่างมีประสิทธิภาพ

กวี วงศ์พูน (2550 : 127-128) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้นำที่ดี ดังนี้

1. การศึกษาดี
2. มีความเฉลียวฉลาด
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
4. มีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรและสังคม
5. มีจิตสำนึกที่จะกระทำความดี
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. มีความเพียรพยายาม
8. มีความรับผิดชอบ
9. มีความกล้า
10. มีความตื่นตัวและรอบรู้สถานการณ์รอบด้านอยู่ตลอดเวลา
11. มีความสามารถในการปรับตัว ปรับอารมณ์
12. มีความสามารถในการพูด
13. มีอารมณ์ขัน
14. มีความสามารถทางการกีฬา
15. มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี
16. มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างผลงานและมาตรฐานในการทำงาน
17. เป็นที่ฟังผู้อื่น
18. เป็นผู้มีความวินัยในตนเอง
19. เป็นผู้มีความสุขทางกายและทางใจดี
20. มีมนุษยสัมพันธ์
21. มีความสามารถจัดหน่วยงานที่ดี
22. มีความสามารถในการตัดสินใจได้ดี
23. มีเหตุผล ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและลูกน้อง
24. ผู้ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความก้าวหน้า
25. เป็นผู้มีความยุติธรรม
26. มีความเสียสละสูง

27. มีพรหมวิหาร 4 ในการทำงาน
28. มีบุคลิกลักษณะที่ดี
29. ไม่เคร่งระเบียบเกินไป
30. มีใจคอหนักแน่น สุขุม รอบคอบ ไม่หุนเหว
31. มีความจริงใจ เปิดเผย เป็นคนตรง
32. มีเทคนิคในการยกย่องชมเชย
33. มีศักดิ์ศรีมีเกียรติ
34. เข้ากับทุกคนได้ทุกกลุ่ม ทุกสังคม
35. มีความพร้อมที่จะนำผู้อื่น
36. มีความรู้ในหน้าที่การงานดี
37. มีความสามารถจูงใจผู้อื่นได้ดี
38. มีความสามารถประเมินผลได้
39. มีความสามารถคัดเลือกและพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา
40. มีความสามารถสร้างความสามัคคีได้
41. เป็นผู้ที่เข้าใจตนเองและบังคับตนเองได้
42. เป็นผู้ไม่อวดโอ้ ทรนง ยโสโอหัง
43. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
44. มีความซื่อสัตย์จงรักภักดี
45. มีความสุจริตต่อทุกคน
46. เป็นผู้ที่ไม่ดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น

คุณลักษณะที่กล่าวมาจะมีมากขึ้นอยู่ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่จะศึกษาพัฒนาตนเองให้สามารถกระทำในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้

ณัฐยาภรณ์ เล็กสิงห์โต (2554 : 16) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดี ไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องมีความรอบรู้ในวิชาชีพเป็นอย่างดี รอบรู้ในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเป็นผู้มองการณ์ไกล มีความสามารถในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะผู้นำที่ดี นอกจากจะเป็นผู้นำในหลายๆ ด้านดังกล่าวดังที่กล่าวไปแล้วนั้น การเป็นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้นำ ซึ่งแต่ละบุคคลก็มีความแตกต่างกันระหว่างบุคคล แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ต้องคำนึงว่าการสร้างภาวะผู้นำต้องฝึกฝนและปฏิบัติด้วยตนเองเท่านั้นถึงจะเกิดภาวะผู้นำขึ้นโดยสมบูรณ์

สรุป คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง ความสามารถ คุณสมบัติ และลักษณะที่พึงปรารถนา ที่พึงปฏิบัติหรือสิ่งควรกระทำและผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการทำงาน สามารถ ครอบงำ ครอบงำ ครอบงำ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการทำงานด้วยการบริหารงานแบบ ประชาธิปไตยมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ ส่งผลแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษามีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

สุติมา ไชยบำรุง (2556 : 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายๆ ฝ่ายร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาด้าน การศึกษา จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป ให้เป็นคนดีมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรในการบริหารเพื่อพัฒนา โดยกระบวนการอย่างมีระบบ ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่าง เหมาะสม

สมคิด มาวงศ์ (2554 : 12) ได้กล่าวสรุปว่า การบริหารการศึกษานั้นมีความจำเป็น และมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะในการพัฒนาบุคคล พัฒนาสังคม หรือการพัฒนาประเทศชาติ นั้นต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรม เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โลกก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ความรู้จึงเป็นเครื่องมือจำเป็นที่ขาดไม่ได้ การบริหารการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลง ในแต่ละยุคสมัย ความรู้ที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับสถานการณ์จะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้ การพัฒนาการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่องจึงเปรียบเสมือนขุมพลังสำหรับการอยู่รอดและการพัฒนาทั้งสำหรับ บุคคลสังคม และประเทศชาติโดยรวม

สมคิด มาวงศ์ (2554 : 11) ได้สรุปว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการ ในกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุกด้านที่เกิดจากบุคลากรหลายๆ คน ร่วมมือกัน บริหารจัดการโดยใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยวิธีการจัดการองค์การ ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาหรือหน่วยงานแต่ละแห่ง

บังอร จันกรม (2552 : 26) ได้สรุปความหมายของคำว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ร่วมกัน ปฏิบัติเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ ประกอบด้วยการบริหาร 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหาร

งานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนและผลผลิตของโรงเรียน คือ นักเรียนที่สำเร็จออกไปให้เป็นที่ยอมรับจากภายนอกและภายในอย่างแท้จริง

อรทัย แสงทอง (2551 : 22) ได้สรุปว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำเป็นกระบวนการ โดยกลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นก็คือ การพัฒนาสมาชิกหรือผู้รับบริการทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีคุณภาพที่สังคมต้องการ และเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องสามารถนำองค์กรให้อยู่รอด ต้องกำหนดแผนงานวิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ โดยพึงงบประมาณจากรัฐที่มีไม่มากนักด้วยความประหยัด ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ทั้งคน เงิน เวลาและทรัพย์สินอย่างอื่น เพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ

สุจิตรา มีจำรัส (2550 : 11) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาคน (นักเรียน) ให้มีคุณภาพ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พระยุพธนา ชูดทองม้วน (2550 : 10) ได้สรุปว่าการบริหารสถานศึกษานั้นเป็นงานที่จะต้องใช้ความรอบคอบให้มากยิ่งขึ้นเพราะสิ่งสำคัญผู้บริหารนั้นจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถพร้อมประสบการณ์ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกระบวนการบริหารการศึกษา คือ การวางแผนหรือวางโครงการอย่างกว้างๆ ซึ่งจะต้องเรียงลำดับถึงความสำคัญก่อนหลัง มีงานอะไรบ้างที่จะต้องปฏิบัติ ในขณะเดียวกันควรวางแผนวิธีปฏิบัติพร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้นๆ ก่อนลงมือปฏิบัติการ การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการวางแผนให้รัดกุมมากยิ่งขึ้น โดยการประสานงานกันระหว่างเพื่อนร่วมงานให้มีความเข้าใจที่ดีต่อกันการมอบภาระหน้าที่นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะมอบให้คนที่ทำหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบสูงและเป็นคนที่เข้าใจงานได้อย่างดีจึงคำสั่งที่ลงมานั้นสามารถสนองได้อย่างเต็มที่

สรุป การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่บุคคลหลายฝ่าย ร่วมมือกันดำเนินการจัดกิจกรรม โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการบริหาร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษามากที่สุด และการบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญ เพราะเป็นกระบวนการทำงาน โดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ นั่นคือ การพัฒนาสมาชิกหรือผู้รับบริการทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีคุณภาพที่สังคมต้องการ

ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องให้สถานศึกษาอยู่รอด โดยต้องกำหนดแผนงานวิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

1. ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

สุพรรณ ศิลานทร (2556 : 17) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทำงานที่บุคคลหรือคณะบุคคลปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งร่วมกันในองค์กรหรือหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ โดยร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมรับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมสนับสนุน และให้ข้อเสนอแนะในการบริหารการศึกษา

ชิคารัตน์ รัฐวิเศษ (2550 : 7) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมตั้งแต่คิดโครงการ กิจกรรม โดยเริ่มค้นปัญหา สาเหตุ วางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ ระดมทรัพยากร กำหนดเป้าหมาย สรุปบทเรียน ติดตามประเมินผล รับผลที่เกิดร่วมกัน โดยตั้งอยู่ในความเป็นธรรม โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการ การแก้ไขปัญหา ตลอดจนควบคุม ติดตามและประเมินผล เพื่อผลประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 23) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนหรือองค์กรของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งทางตรงหรือทางอ้อมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือทุกขั้นตอนในกิจกรรมของสถานศึกษา

กิ่งกาญจน์ ชมอินทร์ (2549 : 12) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องราวต่างๆ เป็นกระบวนการดำเนินการด้วยความตั้งใจ เต็มใจ เพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุเป้าหมาย

พิมพ์ภา นพคุณ (2547 : 12) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือประชาชน หมายถึง การที่บุคคล กลุ่ม องค์กร ชุมชนและผู้นำชุมชน ได้มีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ตัดสินใจ และได้เรียนรู้กิจกรรมที่ปฏิบัติร่วมกันในการดำเนินงาน การแก้ปัญหาและป้องกันโรคเอดส์ หรือแก้ปัญหาอื่นๆ ของชุมชน ด้วยความต้องการสนใจสมัครใจเข้ามาพัฒนาในการแก้ปัญหา ร่วมลงมือปฏิบัติการ ติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุในกิจกรรมนั้น

เกตุสุเดช กำแพงแก้ว (2546 : 18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาโรงเรียน หมายถึง การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ กิจกรรมหรือโครงการ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาหรือการเรียนรู้ให้กับลูกหลานหรือเด็กในอุปการะของตนกับโรงเรียน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546 : 3) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินโครงการนั้นๆ ด้วย

พลีก อามุลตรี (2546 : 17) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือ คณะบุคคลเข้าไปดำเนินการกิจกรรมกันจนเกิดความผูกพันต่อสมาชิกและองค์กร เพื่อเกิดผลต่อตนเอง และองค์กร

ขวัญชัย แสงสุวรรณ (2545 : 22) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้วยความสมัครใจ โดยที่บุคคลเหล่านั้นจะมีส่วนร่วมคิด และแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนางาน

วรวรรณ เกื่อนนาดี (2544 : 17) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการทำงานที่บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องการดำเนินงานขององค์กรทุกขั้นตอน ความเข้าใจ เต็มใจและสบายใจ เพื่อให้งานบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กลุ่มต้องการ และทำให้ บุคลากรเหล่านั้นเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบ

ศุภฉณา พรหมบุญ (2541 : 33 - 43) ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า หนทางที่จะไปสู่มิติแห่ง “การศึกษาตลอดชีวิต” และ “สังคมแห่งการเรียนรู้” ได้ด้วยการให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายและยืดหยุ่น แม้ว่างานของศุภฉณา พรหมบุญ จะมีฐานจากการศึกษาในระบบ แต่มีสาระที่นำมาพิจารณาประยุกต์เพื่อจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการทำงานกับชุมชนได้หลายประเด็น ซึ่งเหตุผลที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้แก่

1. ความรู้และความจริงเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ โลกถูกค้นพบใหม่เสมอๆ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในสังคมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทุกคนต้องเรียนรู้วิธีที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยเตรียมสมาชิกของชุมชนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริง เพราะลักษณะของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ทำกิจกรรมกลุ่ม ได้ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำผู้ตาม และที่สำคัญเน้นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงมากที่สุดวิธีหนึ่ง

3. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีฝึกฝนความเป็นประชาธิปไตย ฝึกการช่วยเหลือเกื้อกูลและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขต่อชุมชน

4. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยลดความสับสนเชิงอำนาจทุกคนได้รับการยอมรับ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกัน เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้สมาชิกได้รับประสบการณ์ที่สำคัญกับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝน ทักษะ การแสวงหาความรู้ ทักษะการบันทึกความรู้ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการกับความรู้ ทักษะ การแสดงออก ทักษะการสร้างความรู้ใหม่ และทักษะการทำงานกลุ่ม สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้สมาชิก ได้รับการพัฒนาไปสู่การเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ทำให้ครูและผู้ปกครองมีความสัมพันธ์และ เจตคติ ที่ดีต่อกัน โรงเรียนและผู้ปกครองสามารถสร้างบทบาทใหม่ในความสัมพันธ์ระหว่างกัน ได้ ครูมีบทบาทใหม่ก็คือ เป็นผู้สนับสนุนครอบครัว ส่วนผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการโรงเรียน ทำให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนเรื่องการปฏิรูป ส่วนผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน ได้แก่ ความสัมพันธ์กับโรงเรียน และภาวะผู้นำบทบาทใหม่สำหรับชุมชน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่าง ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา โดยการเปิดโอกาสให้หน่วยงานของรัฐ ชุมชน ประชาชน เข้ามา มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ ติดตาม ควบคุม ไปจนเสร็จสิ้น โครงการหรือในการปฏิบัติงานที่ตั้ง เป้าหมายไว้

2. ลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ได้มีนักวิชาการให้ความหมายลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ ดังนี้ ลักษณะ หรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้นพิจารณาได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจ ศึกษาในด้านใด บางท่านพิจารณาจากกิจกรรมที่เข้าไปมีส่วนร่วม เช่น การเลือกตั้ง การประชุม บางท่านก็พิจารณาในเชิงบริหาร เช่น การมีส่วนร่วมในแนวราบ-แนวตั้ง เป็นต้น

สุพรรณ ศิลาธร (2556 : 17 ; อ้างถึงใน อนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ (2553ก : 14) การบริหารแบบมีส่วนร่วม นิยมเรียกย่อๆ ว่า PM หมายถึง การเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Environment) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งจะนำจุดหมายของกลุ่มได้ให้สมการการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือ + การประสานงาน + การรับผิดชอบ

Participation = Cooperation + Coordination + Responsibility

อนึ่ง ประเภทของการมีส่วนร่วมมี 4 ประเภท คือ ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำงาน ร่วมในการรับผลประโยชน์ และร่วมในการประเมินผล

ชำนาญ ปานวงษ์ (2543 : 24) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง หมายถึง ผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการกระทำด้วยตัวเอง
2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม หมายถึง ผู้มีส่วนร่วมเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยผ่านตัวแทนหรือบุคคลอื่น

วรวรรณ ตัณฑเสนา (2546 : 6 - 7) ซึ่งให้เห็นกระบวนการของการมีส่วนร่วม ซึ่งเขาเรียกว่าเป็นขอบเขตของการมีส่วนร่วม 6 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของชุมชนหรือของกลุ่ม
2. การมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางดำเนินการให้บรรลุผลในการแก้ปัญหา
3. การมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรทั้งในและนอกชุมชน
4. การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนด
5. การมีส่วนร่วมควบคุมติดตามและประเมินผล
6. การมีส่วนร่วมจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างยุติธรรม

กระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าวจะเน้นการตัดสินใจของชุมชนและกลุ่มเป็นประการสำคัญ การมีส่วนร่วมมี 2 นัย คือ มติการมีส่วนร่วม และบริบทหรือสภาพปัจจัย สถานการณ์ สิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในแง่บริบท ได้แก่ ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ ลักษณะการร่วม ขอบเขต ระยะเวลา หรือลักษณะกิจกรรม ที่เข้าร่วม ตลอดจนผลของการมีส่วนร่วม

สุชาดา จักรพิศุทธ (2547 : 18 - 33) ศึกษาเรื่อง ชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนแบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่างๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติ และการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ
2. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้งค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมเกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

จากแนวคิดและทัศนะที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด สามารถแยกประเด็นสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจากเป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความผูกพัน การเสริมแรง โอกาส ความสามารถ การสนับสนุน ความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการ โดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล
2. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม
3. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประเพณี
4. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพัน ความค้นหา

ถ้าพิจารณาถึงเรื่องของการมีส่วนร่วมจะเห็นว่า มีหลายลักษณะ หลายรูปแบบวิธีการ บางคนเพียงบริจาคเงินช่วยเหลือ โรงเรียน ให้ค่าปรึกษาแก่โรงเรียน หรือแม้แต่ช่วยประชาสัมพันธ์กิจการของโรงเรียน เหล่านี้ก็ถือว่าเป็นส่วนร่วม แต่จะมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาด้วย หรือไม่ก็ต้องพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป ซึ่งการมีส่วนร่วมในการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารกับการจัดการศึกษามีข้อสังเกต ดังนี้ (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553 : 17 - 18)

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษา เช่น การบริจาคเงินช่วยเหลือ การร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือโรงเรียน การเข้าประชุม การบริจาคที่ดินสร้างโรงเรียน การซื้อคอมพิวเตอร์ให้เป็นต้น ในลักษณะนี้ไม่ถือเป็นเรื่องของการบริหาร เพราะว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเท่านั้น
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในหลักการบริหารจะมีกระบวนการและขอบเขตที่แน่นอน เช่น มีการใช้ทรัพยากร ใช้เทคนิคในกระบวนการบริหาร ดังนั้นจึงต้องพิจารณาว่ากิจกรรมของผู้เข้าร่วมมีลักษณะใด และเข้าข่ายของการบริหารจัดการหรือไม่ ในกรณีนี้บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นมาใหม่นั้น จะเข้าลักษณะของการร่วมบริหารกิจการของสถานศึกษา เพราะมีการวางแผน การประชุม การแสดงความคิดเห็น การประสานงาน การรายงาน และติดตามผล เป็นต้น

ลักษณะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและชุมชนกับสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บ้านและชุมชนมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งกันและกันส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาเด็ก บ้านและชุมชนกับสถานศึกษาต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งสองฝ่ายจะทำงานเหมือนเส้นขนานมิได้ ซึ่งแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์มีดังนี้ (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553 : 60)

1. สร้างบรรยากาศให้เกิดความอบอุ่น พ่อ แม่ ผู้ปกครองต้องอยู่ใกล้ชิดเด็กให้มากที่สุด
2. ให้ความรัก ความเอ็นดู ความเอื้ออาทรและความห่วงใย

3. เผื่อระวังดูแลพฤติกรรมของเด็กอย่างใกล้ชิด หากพบว่าสิ่งใดที่เด็กยังไม่เข้าใจและต้องการมีประสบการณ์ จะต้องมีการชี้แนะให้ความรู้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับวัย

4. ดูแลสนใจการศึกษาเล่าเรียนของเด็ก จัดหาอุปกรณ์การศึกษาให้ครบตามที่ต้องการ ไม่เข้มงวดกับผลการเรียนมากเกินไป ตลอดจนอย่าคาดหวังถึงอนาคตของเด็กว่าจะต้องสูงส่งปล่อยให้ เป็นไปตามความสามารถและความต้องการของเด็กในการเลือกวิชาชีพ

5. จะต้องให้เด็กอยู่ห่างไกลจากบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี เช่น สื่อลามก ยาเสพติด การเที่ยวเตร่ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมกับวัย การคบเพื่อนไม่ดี เป็นต้น

6. หมั่นพบปะกับครูอาจารย์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ตัวเด็ก

7. ผู้ปกครองและชุมชนจะต้องสนับสนุนช่วยเหลือในกิจการของสถานศึกษา เช่น การระดมสรรพกำลังในด้านวัสดุอุปกรณ์ ทุนการศึกษา เป็นต้น

8. พ่อ แม่ ผู้ปกครองร่วมกับครูและผู้บริหาร ในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ของบุตรหลานทั้งที่บ้านและในสถานศึกษา รวมทั้งในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

9. สื่อมวลชนมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ถูกต้องแก่สังคม และส่งเสริมการปฏิบัติ

สรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ การปฏิบัติงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล เพื่อให้กิจกรรม/โครงการต่างๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน

พิสสันท์ หิรัญวงษ์ (2541 : 24) ได้กล่าวถึงแบบของการมีส่วนร่วมที่สำคัญ 4 รูปแบบดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบกลุ่มงาน (Work group) กลุ่มงานประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลอื่นในองค์กรที่กลุ่มเกี่ยวข้องอยู่บ่อยครั้ง บุคคลเหล่านี้ทำงานกันและ ประสานงานกันเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำเป็นแบบประชาธิปไตย

2. การมีส่วนร่วมแบบ โครงการหรือแมทริก (Matrix or project management) การมี ส่วนร่วมแบบนี้เกี่ยวข้องกับการจัดโครงสร้างขององค์กร โดยส่วนรวมใหม่ผู้อำนวยการ โครงการ ถูกแต่งตั้งประสานงานกับพนักงานจากแผนงานตามที่ตั้งต่างๆ ของบริษัทเพื่อทำงานร่วมกันจะเห็นว่าการบริหารสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น

3. การมีส่วนร่วมแบบมีการเจรจาต่อรอง (Collective bargaining) การร่วมเจรจาต่อรอง เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมอีกแบบหนึ่งที่ผู้บริหารบางคนมักไม่ยอมรับการที่พนักงานเลือก

สหภาพแรงงานให้เป็นตัวแทนของพวกเขาในการเจรจาต่อรองกับฝ่ายบริหารแสดงว่าพวกเขากำลังมีส่วนร่วมการร่วมเจรจาต่อรองเพื่อให้มีข้อมูลบางอย่างในการตัดสินใจ แทนที่จะเป็นนายจ้างเป็นผู้กำหนดแต่เพียงฝ่ายเดียว

4. การมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตยในทางอุตสาหกรรม (Industrial democracy) องค์กรที่มีลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยจะให้ความสำคัญของพนักงานในการตัดสินใจมากกว่าหรืออย่างน้อยที่สุดเข้ากับความต้องการของเจ้าของกรรมการบริหารคณะกรรมการวางแผนและนโยบาย อาจประกอบขึ้นด้วยคนละงานที่แต่งตั้งโดยฝ่ายบริหารหรือถูกเลือกโดยคนงานอื่นๆ พนักงานจะมีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมากโดยผ่านกระบวนการทางประชาธิปไตยในการบริหารงานของบริษัท

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1980 : 219 - 223) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากองค์ความรู้สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมมีหลายรูปแบบไม่ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางตรง การมีส่วนร่วมทางอ้อม การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนการมีส่วนร่วมมากมีส่วนร่วมน้อยขึ้นอยู่กับโอกาส สภาวะแวดล้อม สถานการณ์และปัจจัยที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมโดยกลุ่มบุคคลหรือบุคคลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการปฏิบัติ การรับผลประโยชน์และการประเมินผล

แนวทางในการพัฒนาดังกล่าว จำเป็นต้องมีการแสวงหาวิธีการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายและบทบาทของนักพัฒนาที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและอุดมการณ์ในการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนมากกว่าการพัฒนางาน ปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้บริการเป็นผู้กระตุ้นปลุกประชาชนให้ตื่นและสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม อุทิศตน สัมผัสใกล้ชิดกับปัญหาของประชาชน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งหมายถึงประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้อง (involvement) ในการตัดสินใจในโครงการพัฒนาและร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชน อันจะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการเพื่อให้บรรลุ “การพึ่งตนเอง” ของชุมชน อันเป็นเป้าประสงค์ของการพัฒนาอย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมมีมิติของ

การพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับแนวตั้งและแนวนอน เป็นการพัฒนาที่มีส่วนร่วมของประชาชนและภาคต่างๆ ของสังคม ขั้นตอนสำคัญที่สุดในการพัฒนาก็คือ การเตรียมด้านสังคมที่เริ่มด้วยแนวคิดในการเตรียมความพร้อมของผู้เกี่ยวข้องในทุกๆ ภาค เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจ และเต็มใจ ร่วมมือร่วมใจทำงานในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา ซึ่งการเตรียมการด้านสังคม เพื่อการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องทั้งระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน ซึ่งแต่ละฝ่าย มีบทบาทหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ ดังที่โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff. 1980 : 219 – 222 ; อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2553 : 25 - 29) ได้กล่าวเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ซูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 45) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้นๆ

เสริมศักดิ์ ริสาลาภรณ์ (2543 : 183 - 184) ได้เสนอแนวทางที่จะกำหนดว่าเมื่อไรควรจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และควรมีส่วนร่วมมากน้อยอย่างไร การตัดสินใจตัวแบบ (Model) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนี้ ควรจะขึ้นกับธรรมชาติของปัญหาและสถานการณ์ในการกำหนด รูปแบบของปริมาณของการมีส่วนร่วม

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2543 : 149 - 163) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นกระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff. 1980 : 219 – 222 ; อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2553 : 25 - 29) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ สามารถแบ่งการตัดสินใจ ออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น (Initial decisions) เป็นการเริ่มต้นหาความต้องการจากคนในท้องถิ่นและวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการที่สำคัญ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญที่จะเลือกเอาโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มคน และมีความเป็นรูปธรรม โดยผ่านการใช้กระบวนการตัดสินใจ ในระยะนี้สามารถให้ข้อมูลที่สำคัญของท้องถิ่นและป้องกันความเข้าใจที่อาจจะเกิดขึ้น และเสนอกลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งคนในท้องถิ่นสามารถเข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่ช่วงเริ่มต้น โครงการทั้งในเรื่อง

การเงิน การจัดสรรบุคลากร ตลอดจนวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการ และสนับสนุนโครงการที่จะนำเข้ามา

2. การตัดสินใจในช่วงดำเนินการ (On-going decisions) คนในท้องถิ่นอาจไม่ได้ เข้ามามีส่วนร่วมในช่วงเริ่มต้น แต่ถูกขอร้องให้เข้ามาดำเนินการเมื่อโครงการเข้ามา ความสำเร็จ ในช่วงนี้เกิดขึ้นได้มากกว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น ซึ่งโครงการจะต้องค้นหาความต้องการของบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในภายหลังนี้ และจัดลำดับความสำคัญของโครงการและวิธีการดำเนินโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม

3. การตัดสินใจในช่วงปฏิบัติการ (Operational decisions) เป็นความเกี่ยวข้องในองค์กร เมื่อโครงการเข้ามามีการเชื่อมโยง โครงการเข้ามาสู่คนในท้องถิ่น มีการรวบรวมขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับปฏิบัติการกิจกรรมในโครงการ กรอบที่สมาชิกยึดถือประกอบด้วย การประชุมเพื่อจัดทำนโยบาย การคัดเลือกผู้นำที่จะมีอิทธิพลต่อองค์กร

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff . 1980 : 219 - 223) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ตัวแทนชุมชน มีส่วนร่วมกันพิจารณาเพื่อ วิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด เหมาะสมมากที่สุดในการตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการการตัดสินใจในช่วงปฏิบัติการ โดยทำการคัดหรือเลือกสรรทางใดทางหนึ่งที่สามารถนำไป ปฏิบัติให้เกิดผลตามที่บุคคลหรือกลุ่มได้คาดหวังไว้ว่าจะสัมฤทธิ์ผลตามแนวทางหรือทางเลือกที่ได้เลือกไป มีส่วนร่วมกันกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วิสัยทัศน์ โครงการงบประมาณ และกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 45) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน และกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ

ธีระพงษ์ แก้วหาญ (2543 : 149 - 163) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน คือ การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน หรือข้อมูล เป็นต้น

อภิัญญา กังสนารักษ์ (2544 : 14 - 15) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ว่า การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือ ด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน

โกวิทย์ พวงงาม (2545 : 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนิน กิจกรรม ว่าการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักคิดตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอา ปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการวางแผน

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980 : 219 - 222 ; อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553 : 25 - 29) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง การสนับสนุน ด้านทรัพยากรต่างๆ การบริหารงาน การทำกิจกรรมและประสานความช่วยเหลือ ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource contribution) สามารถดำเนินการได้ หลายรูปแบบ ได้แก่ แรงงาน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และข้อมูลข่าวสาร ทั้งหมดนี้เป็นแหล่ง ทรัพยากร หลักที่สำคัญซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น นำมาใช้เพื่อพัฒนาโครงการ การส่งเสริมโดยใช้แรงงานใน ท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ดี การบริจาคเงินและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และอื่นๆ แสดงให้เห็นทิศทางที่ชัดเจนของการมี ส่วนร่วมสิ่งสำคัญของการมีส่วนร่วมนี้ คือ การรู้ว่าใครเป็นผู้สนับสนุน และทำอะไร โดยวิธีการ สมัยครใจ การได้รับคำตอบแทนหรือ โดยการบีบบังคับ การสนับสนุนเรื่องทรัพยากรบ่อยครั้ง ที่พบว่า มีความไม่เท่าเทียมกันและการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Project demonstration and co-ordination) คนในท้องถิ่นสามารถรวมตัวกันในการปฏิบัติงาน โดยการเป็นลูกจ้างหรือ สมาชิกทีม ที่ปรึกษา หรือเป็นผู้บริหาร โครงการ เป็นสมาชิกอาสา ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานกิจกรรมของ โครงการ มีการฝึกอบรมให้รู้เทคนิคการปฏิบัติงานในโครงการสำหรับผู้เข้ามาบริหารหรือ ประสานงาน วิธีนี้นอกจากจะเพิ่มความไว้วางใจให้กับคนในท้องถิ่นแล้ว ยังช่วยให้เกิดความตระหนัก ถึงปัญหาของตนเองอีกด้วย อีกทั้งยังทำให้เกิดการสื่อสารข้อมูลภายใน และได้รับคำแนะนำซึ่งเป็น ปัญหาของคนในท้องถิ่น ตลอดจนผลกระทบที่ได้รับเมื่อโครงการเข้ามา

3. การมีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือ (Enlistment) การขอความร่วมมือ ไม่จำเป็นต้องมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่พิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่า ผลเสียที่ตามมาหลังจากนำ โครงการเข้ามา และผลที่เกิดกับคนในท้องถิ่นที่เข้าร่วมในโครงการ

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980 : 219 - 223) ได้แบ่งการมีส่วนร่วม ออกเป็น 4 แบบคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง การที่ตัวแทนชุมชน มีส่วนร่วมกัน เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และสหวิทยาการ จัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน และมีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือจาก ชุมชน เพื่อส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาให้กับนักเรียน นำข้อมูลของ โรงเรียนไปเผยแพร่

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ซูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 45) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เป็น ขั้นที่ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่โครงการ โดยการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือโดยการบริหารและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

ธีระพงษ์ แก้วหาญ (2543 : 149 - 163) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง ส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น จากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย รวมทั้งผลที่เป็น ประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980 : 219 – 222 ; อ้างถึงในเมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553 : 25 - 29) ได้ให้ความหมายการที่เข้ามามีส่วนร่วมในด้านวัตถุ ด้านสังคม หรือ ประโยชน์ส่วนบุคคล แบ่งได้ 3 ชนิด คือ

1. ผลประโยชน์ด้านวัตถุ (Material benefits) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล เช่น เป็นการเพิ่มการบริโภครายได้และทรัพย์สิน แต่สิ่งเหล่านี้จะทำให้การสรุปข้อมูลล้มเหลวได้ ซึ่งควรวิเคราะห์ให้ได้ว่าใคร คือ ผู้มีส่วนร่วมและดำเนินการให้เกิดขึ้น

2. ผลประโยชน์ด้านสังคม (Social benefits) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุข ได้แก่บริการหรือความพึงพอใจการสาธารณสุขโรค การเพิ่มโครงการพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้รูปแบบการผสมผสานเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับคนยากจน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ทั้งในเรื่องปริมาณการแบ่งผลประโยชน์ และคุณภาพบริการและความพึงพอใจ

3. ผลประโยชน์ด้านบุคคล (Personal benefits) เป็นความปรารถนาที่จะเข้ามา เป็นสมาชิกกลุ่มหรือได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นความต้องการอำนาจทางสังคมและการเมือง โดยผ่านความร่วมมือในโครงการ ผลประโยชน์สำคัญที่ได้จากโครงการมี 3 ชนิด คือ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง อำนาจทางการเมือง และความรู้สึกว่าตนเองทำงานมีประสิทธิผล การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ควรศึกษาผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลังด้วย เพราะอัตราการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีความแตกต่างกัน จะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการวางนโยบายหลักที่เกี่ยวข้องว่าจะให้ใครมีส่วนร่วม หากผลที่ออกมาตรงกันข้ามกับความคาดหวังจะได้แก้ไขเพื่อหาแนวทางที่มีความเป็นไปได้ในการวางรูปแบบใหม่

Cohen & Uphoff (1980 : 219 - 223) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ตัวแทนชุมชน มีส่วนร่วมกันดำเนินงานในโรงเรียน เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมในโรงเรียน การร่วมพัฒนาหลักสูตร การได้รับการต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การร่วมมือซึ่งกันและกัน ได้รับผลประโยชน์ทั้งในด้านวัตถุ ด้านสังคม และด้านบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 45) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการที่ดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย (Formative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำเป็นระยะๆ หรือการประเมินผลรวม (Summative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอดของโครงการทั้งหมด

ธีระพงษ์ แก้วหาญ (2543 : 149 - 163) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยน พฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

อภิญา กังสนารักษ์ (2544 : 14 - 15) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โครงการเพื่อให้รู้ว่า ผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถ กำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่อง หรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียว

โกวิท พวงงาม (2545 : 8) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมิน ผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้ว ชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบ ด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่าง เดียวกันใน โอกาสต่อไปจึงอาจจะประสบความยากลำบาก

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980 : 219 - 222 ; อ้างถึงในเมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553 : 25 - 29) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมี ส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน รวมทั้งค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อหาทาง แก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพไปได้ ในการวางรูปแบบใหม่สามารถประเมินได้ 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมทางตรงและการมีส่วนร่วมทางอ้อม การมีส่วนร่วมในการประเมินผลส่วนใหญ่เป็น เจ้าหน้าที่จากส่วนกลางมากกว่าคนในท้องถิ่น ซึ่งทำหน้าที่ประเมินผลด้านงบประมาณ ความพึงพอใจ ของบุคคลว่ามีผลเห็นด้วยหรือไม่ ผู้ที่มีส่วนร่วมได้แก่ใครบ้าง มีส่วนร่วมโดยวิธีใด มีการแสดงความ คิดเห็นผ่านสื่อต่างๆ หรือผ่านตัวแทนที่เลือกเข้าไปอย่างไร และทำอย่างไร ความคิดเห็นต่างๆ จึงจะ ได้รับการนำไปใช้ประโยชน์

Cohen and Uphoff (1980 : 219 - 223) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือริเริ่มตัดสินใจดำเนินการ ตัดสินใจและตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ตัวแทนชุมชน มีส่วนร่วม ร่วมมือกันในการประเมินการทำกิจกรรม โครงการ การมีส่วนร่วมทางตรงและการมีส่วนร่วมทางอ้อม ในการตรวจสอบ ประเมินผล เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาและปรับปรุงพัฒนาการให้ดีขึ้น

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในมาตรา 41 องค์กรปกครองท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และมาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติการศึกษา. 2542)

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การจัดการศึกษาในระบบเป็นการจัดการของเทศบาล (กรุงเทพฯ และเมืองพัทยา) เป็นส่วนใหญ่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเพ็ญอิน โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสังกัด ประมาณ 200 กว่าโรงเรียน ส่วนใหญ่ อปท. จะจัดการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1.1 แนวทางการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 3 ฉบับ มีทั้งสิ้น 9 หมวดและบทเฉพาะกาล ซึ่งทั้ง 9 หมวดประกอบด้วย บททั่วไป สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา (ส่วนของรัฐ, ส่วน อปท., และส่วนเอกชน) มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และหมวดเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และบทเฉพาะกาล หมวดที่เป็นแกนหลักและสำคัญที่สุด คือ หมวด 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาสาระพอสรุปได้ดังนี้

1.1.1 ถือว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22)

1.1.2 การศึกษาให้บูรณาการการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบและตามอัธยาศัย เพื่อพัฒนาความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม (มาตรา 23)

1.1.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นเนื้อหาสาระสอดคล้องกัน ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ ปุถุคฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และ

เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกวิชา จัดสื่อและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตลอด ทั้งจัดการการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา และผสมความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24)

1.1.4 ส่งเสริมและจัดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีพ (มาตรา 25)

1.1.5 ประเมินผู้เรียนจากการพัฒนาผู้เรียน ความประพฤติ พฤติกรรมการร่วมกิจกรรม และทดสอบความรู้ตามความเหมาะสมแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา (มาตรา 26)

1.1.6 ให้ ก.พ.ฐ. กำหนดหลักสูตรแกนกลางและสถานศึกษาสร้างหลักสูตรท้องถิ่นประกอบ (มาตรา 27)

1.1.7 หลักสูตรต้องมีความหลากหลาย รวมทั้งเป็นประโยชน์ด้านวิชาการและอาชีพ (มาตรา 28)

1.1.8 ให้สถานศึกษาส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์กรชุมชน อปท. องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น

1.1.9 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (มาตรา 30)

1.2 หลักการจัดการศึกษาของ อปท.

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาของ อปท. ว่า การจัดการศึกษาของ อปท. ต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาแห่งชาติซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาของประเทศและ กฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ มีหลักการสำคัญ (ธีระ รุญเจริญ และคณะ. 2554 : 45) ได้แก่

1.2.1 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

1.2.2 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐประกาศว่าเป็นการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 43 ต้องทั่วถึงประชาชน มีคุณภาพ และไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทั้งนี้จะต้องจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม หรือความบกพร่องได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

1.2.3 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.2.4 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ด้านกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.3 แนวนโยบายการจัดการศึกษา

สำนักบริหารการศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น) ได้กำหนดแนวนโยบายการจัดการศึกษาใน อปท. เป็นระยะยาว 15 ปี (2545 - 2559) ไว้ดังนี้

1.3.1 สร้างความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย

1.3.2 จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

1.3.3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานและจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท

1.3.4 จัดระบบบริหารและการจัดการทางการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.3.5 วางแผนงานบุคคล สรรหาและประเมินผลการปฏิบัติงาน พัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อมีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง โดยมีสิทธิประโยชน์สวัสดิการ ค่าตอบแทนเพียงพอและเหมาะสมกับคุณภาพ และมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

1.3.6 ให้สถานศึกษาจัดทำรายละเอียดสาระหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรท้องถิ่น ที่เน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

1.3.7 จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย และสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมให้ครูสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

1.3.8 ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านงบประมาณการเงิน ทรัพย์สินในประเทศจากรัฐ บุคคล องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันทางสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา จัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.3.9 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน เอกสารวิชาการ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น

2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ตามที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ได้มีการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นแต่ละแห่ง และกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ไว้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาเพื่อเป็นการบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน จึงได้จัดตั้งกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมขึ้น ตามประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาโดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 12 แห่งประกาศ ก.จ.จ. เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา และที่ประชุม ก.จ.จ.นครราชสีมา ในการประชุมครั้งที่ 2/2547 เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 หนังสือสำนักงาน กจ. และ ก.อบต.ที่ มท.0809.3/ว540 ลงวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2547 และการประชุมครั้งที่ 2/257 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ได้แต่งตั้งบุคลากร เพื่อรับมอบในการบริการตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อมาเมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2549 องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้ยื่นประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา ซึ่งมีสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา แสดงความประสงค์ขอลายโอนจำนวนทั้งสิ้น 101 โรง และผ่านความสนใจถ่ายโอน จำนวน 67 โรง ผลการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้คะแนน 2.91 จากคะแนนเต็ม 3 ทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา สามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติให้สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาถ่ายโอนมาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา แล้ว จำนวน 58 โรงเรียน

2.1 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 2556 - 2560 องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในมาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และมาตรา

42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติการศึกษา. 2542)

2.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

วิสัยทัศน์ “การศึกษาก้าวหน้า พัฒนาสาธารณสุข ยกระดับคุณภาพชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การกีฬาสู่สากล ท่องเที่ยวมีคุณภาพ บริหารคุ้มค่า ประชาชนมีส่วนร่วม”

พันธกิจ มุ่งมั่นพัฒนาท้องถิ่นตามแนวพระราชดำริ สร้างมาตรฐานการศึกษาด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยประชาชนมีรายได้เพิ่มและได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น ยกระดับงานสาธารณสุข พัฒนาระบบสาธารณสุขปโภค-สาธารณูปการ การท่องเที่ยว และงานวัฒนธรรม ประเพณีประชาชนมีส่วนร่วม พัฒนากีฬาระดับประเทศ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืน ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บริหารงานบนหลักธรรมาภิบาล

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

- 1) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามแนวพระราชดำริ
- 2) เพื่อพัฒนาด้านการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มุ่งสู่การเป็นประชาคมอาเซียน
- 3) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาด้านเกษตรกรรม ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน
- 4) เพื่อพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- 5) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพงานด้านสาธารณสุข ให้ประชาชนได้รับบริการอย่างทั่วถึงและมีสุขภาพดีถ้วนหน้า
- 6) เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในจังหวัดนครราชสีมา
- 7) เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล และอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป
- 8) เพื่อพัฒนากีฬาระดับสากล ให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรง
- 9) เพื่อบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพคุณภาพ ภายใต้หลักนิติธรรม คุณธรรม ความคุ้มค่า ร่วมรับผิดชอบ โปร่งใส และมีส่วนร่วมของประชาชน
- 10) เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

11) เพื่อพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืน

2.3 การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา (อบจ.) เป็นองค์กรที่อยู่ในความดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่มีอำนาจและหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาให้กับโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งกำหนดแนวทางดังนี้

นโยบายด้านการศึกษา

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา
  - 2) พัฒนาและเตรียมบุคลากรด้านการศึกษา (ครู อาจารย์ นักเรียน) ให้เป็นผู้มีคุณภาพ มีทักษะและศักยภาพ ตามมาตรฐานสากล
  - 3) สนับสนุนให้มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือและประกอบการศึกษา
  - 4) สนับสนุนศูนย์คอมพิวเตอร์ ระดับชุมชน เพื่อเพิ่มทักษะประชาชนในชุมชน การบริหารงานในสถานศึกษา
- การบริหารในสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีการแบ่งภารกิจงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ ดังนี้
- 1) ฝ่ายบริหารวิชาการ สำนักงานฝ่ายวิชาการ การวางแผนงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ งานพัฒนาหลักสูตร/กลุ่มสาระ งานส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอน งานสื่อนวัตกรรม/เทคโนโลยี งานวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรงานทะเบียนนักเรียน งานวัดผลประเมินผล งานแนะแนว งานห้องสมุด งานสื่อและเทคโนโลยี งานนิเทศภายใน
  - 2) ฝ่ายบริหารทั่วไป สำนักงานบริหารทั่วไป งานสารบรรณ งานบุคลากร งานสวัสดิการ งานประกันคุณภาพ งานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการเงิน งานพัสดุ งานแผนงาน งานควบคุมภายใน งานสารสนเทศ
  - 3) ฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน สำนักงานฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน งานส่งเสริมแก้ไขความประพฤตินักเรียน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานคณะสี งานป้องกัน สารเสพติด / โรคเอดส์ งานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน งานเครือข่ายผู้ปกครอง งานรักษาความปลอดภัย/จราจร

4) ฝ่ายบริหารส่งเสริมและบริการ สำนักงานฝ่ายส่งเสริมและบริการ งานอาคารสถานที่ งานสิ่งแวดล้อม งานชุมชนและบริการสาธารณะ งานนักการภารโรง งานประชาสัมพันธ์ งานโสตทัศนศึกษา งานส่งเสริมสุขภาพอนามัย งานกิจกรรมสหกรณ์เพื่อการศึกษา

สุรรัตน์ สติระรัตน์ (2555 : 33 - 34) กล่าวถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นหน่วยงานในรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ได้มีวิวัฒนาการและแก้ไขปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องมาโดยตลอด นับตั้งแต่การจัดให้มีสภาจังหวัดขึ้นให้มีครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2476 ตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ในฐานะสภาของจังหวัด ในขณะนั้นมีลักษณะเป็นองค์กรตัวแทนประชาชน ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือ และแนะนำแก่คณะกรรมการจังหวัด ยังมีได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่แตกต่างหากจากราชการส่วนภูมิภาค ต่อมาโดยให้มีประชาชนเป็นส่วนร่วมเข้ามาปกครองมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในปี พ.ศ. 2498 จึงกำเนิดคำว่า “องค์การบริหารส่วนจังหวัด” ขึ้นในกฎหมายพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 มีฐานะเป็นนิติบุคคล แยกจากจังหวัดที่มีฐานะเป็นราชการส่วนภูมิภาค เมื่อสภาจังหวัดได้แปรสภาพเป็นสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด นอกเขตสุขาภิบาลและเทศบาลอื่นได้แก่ การรักษาความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน การศึกษาการทำนุบำรุงศาสนาและวัฒนธรรม การสาธารณสุข โภค การบำรุงรักษาทางน้ำ ทางบก การป้องกันโรค การบำบัดโรค หรือที่รู้จักกันในนามว่า “น้ำไหล ไฟสว่าง ทางสะดวก มีงานทำ” รูปแบบการบริหารงานส่วนจังหวัดในอดีต พ.ศ. 2498 – 2540 เนื่องจากการบริหารส่วนจังหวัดจะมีจังหวัดละ 1 แห่ง (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) จะเห็นว่าผู้ว่าราชการจังหวัดสวมหมวก 2 ใบ คือ 1) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นข้าราชการส่วนกลาง บริหารราชการส่วนภูมิภาค เป็นหัวหน้าผู้ปกครอง ผู้บังคับบัญชา ข้าราชการพลเรือนของกระทรวงต่างๆ ซึ่งปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคนั้น ๆ 2) เป็นนายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด จะดำเนินกิจการส่วนจังหวัดภายใต้การควบคุมของจังหวัด ต่อมาได้ออกพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ให้ไว้ ณ วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2540 เป็นปีที่ 52 ในรัชกาลปัจจุบัน พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

นางลักษณ์ โล่ทอง (2559 : 84 - 85) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสตรีในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสตรีในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและ

รายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านมนุษยสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำและด้านความรู้ความสามารถ เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสตรีในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 คุณลักษณะของผู้บริหารสตรีในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามเพศชายและเพศหญิง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน คุณลักษณะของผู้บริหารสตรีในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของ โรงเรียนและประสบการณ์ทำงาน โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ประชา แก้วสวัสดิ์ (2558 : 70) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียน กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูในจังหวัด เพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความ คิดเห็นของครูในจังหวัดเพชรบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยรวมมี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ เป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และ ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน โดยรวมในระดับค่อนข้างสูง ส่วนด้านความรู้ความสามารถ และด้านความเป็นผู้นำ มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนโดยรวมในระดับสูง

เอกสิงห์ ปากแก้ว (2558 : 242 - 243) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นว่าผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็น ผู้นำ และคุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะ ด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำและคุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร มี ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ

มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานที่ทำงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
 สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า
 สถานศึกษาขนาดเล็ก บุคลากรที่ทำงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นว่าเป็นภาพรวม
 ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีด้าน
 ที่ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด 2 ด้านคือ ด้านบุคลิกภาพและ
 ด้านความเป็นผู้นำ ส่วนด้านอื่นๆ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีคุณลักษณะ
 ที่พึงประสงค์สูงสุดคือด้านความเป็นผู้นำ รองลงมาคือ ด้านบุคลิกภาพ สำหรับสถานศึกษาขนาด
 กลาง พบว่าบุคลากรที่ทำงานในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่าเป็นภาพรวม
 ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีคุณลักษณะที่พึง
 ประสงค์สูงสุด คือ ด้านความเป็นผู้นำ รองลงมาคือด้านความสามารถในการบริหาร และด้าน
 บุคลิกภาพ และสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่าบุคลากรที่ทำงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความ
 คิดเห็นว่าเป็นภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับมากทั้งในภาพรวมและ
 รายด้าน โดยพบว่าด้านที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงสุด คือ ด้านความเป็นผู้นำ รองลงมา คือ
 ด้านความสามารถในการบริหาร

วรรณนิษา ทองน้อย (2557 : 5 - 6) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผู้บริหารที่
 ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาของ โรงเรียนบ้าน โนนจัน ตำบลพานทอง อำเภอ
 ไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบ
 ปัจจัย ทางสถานภาพของประชากรที่ใช้ในการศึกษากับคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
 ของชุมชนในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ และประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันมีผล
 ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน คือ มีความคิดเห็นว่าเป็นภาพรวม
 การผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

สิทธิชัย พลายแดง (2557. : 7 - 9) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผู้บริหาร
 สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของชุมชนในสังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และคุณลักษณะของ
 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า มี 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ด้านลักษณะทาง

สังคม และด้านบุคลิกภาพ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อีก 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะทางกาย ด้านภูมิหลังทางสังคม และด้านสติปัญญา ไม่ได้ร่วมส่งผลโดยตรงกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

กันทิมา ชัยอุดม (2556 : 225) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กัน

สุติมา ไชยบำรุง (2556 : 80 - 81) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 ซึ่งเพศชายมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิง ส่วนจากการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ยุทธพงษ์ กิ่งวิจิต (2555 : 72 - 73) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการตัดสินใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยภาพรวมทุกด้าน พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในด้านวิสัยทัศน์ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมส่วนในรายคู่อื่นๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านวิสัยทัศน์ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ในการทำงานที่เป็นปัจจุบัน และติดตามข่าวสารเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารมีการแบ่งภาระหน้าที่ อย่างชัดเจน และกระจายในความรับผิดชอบให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมด้วย ด้านการตัดสินใจ ผู้บริหารมีการตัดสินใจที่เด็ดขาดและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในด้าน การบริหารงานด้านต่างๆ มีความเป็นกลางในการตัดสินใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารควรมีการติดต่อสื่อสารที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและปรับเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมในการปกครองผู้ได้บังคับบัญชา

นาฎพิมล คุณเผือก (2555 : 83 - 86) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน ด้านวัฒนธรรมองค์การ อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้านและความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555 : 256 - 263) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา ประกอบด้วยรูปแบบการมีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วม 12 ประเภท ด้านกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สำรวจความต้องการหรือสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ขั้นที่ 3 การวางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ขั้นที่ 4 ขั้นการดำเนินการ ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล ขั้นที่ 6 ขั้นการร่วมรับผลประโยชน์ สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ระดับคือ ระดับร่วมวางแผนตัดสินใจ ระดับปฏิบัติการ ระดับการรับประโยชน์ และระดับการประเมินผล ด้านปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยและเงื่อนไขภายในโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร มี 7 ด้าน ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 ด้าน ปัจจัยด้านโรงเรียน มี 9 ด้าน ปัจจัยและเงื่อนไขภายนอกโรงเรียน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านชุมชน มี

ทั้งหมด 20 ด้าน ปัจจัยด้านการเมือง มี 4 ด้าน ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในชุมชน ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี และปัจจัยที่เกิดจากข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การศึกษาสภาพแวดล้อมชุมชน ยุทธศาสตร์การศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพชุมชน ยุทธศาสตร์การศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา ยุทธศาสตร์การปรับบุคลิกภาพการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา ยุทธศาสตร์การปรับบุคลิกภาพการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และยุทธศาสตร์การปรับปรุงวิธีการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ผลกระทบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยผลกระทบต่อนักเรียน ผลกระทบต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลกระทบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลกระทบต่อชุมชน และผลกระทบต่อโรงเรียน สำหรับบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย บทบาทของผู้บริหาร บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษา บทบาทของผู้เรียน บทบาทของผู้ปกครอง บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล และบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน

นารอน ทับสกุล (2554 : 99 - 100) ได้ศึกษาการนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในงาน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีด้านบริหารงานวิชาการ และด้านบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก

รัชนิดา นิลมณี (2554 : 129) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ความยึดมั่นผูกพัน การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน และการไว้วางใจกัน ด้านงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับพบว่า ด้านกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านหลักสูตรสถานศึกษา และด้านวิชาการที่ให้แก่นักเรียน ครอบครัว องค์กร หรือหน่วยงานอื่นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สำหรับ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เมร์นุสัน (Magnuson. 2007 : 78 - 79) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง คุณลักษณะของ โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ด้านวิชาชีพและด้านส่วนตัว พบว่า คุณลักษณะด้านวิชาชีพ มีดังนี้ มีความสามารถเข้าและติดต่อกับ ผู้อื่น ได้ดีมีความรู้ในสาขาอาชีพเป็นอย่างดี รู้จักมอบหมายงานให้ผู้อื่นทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ดี ให้ ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการวินิจฉัยสั่งการ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องและมีเวลาสำหรับผู้ร่วมงานมีความสนใจ ในบุคคลอื่นๆ มีความสามารถในการวางแผน และจัดระเบียบงาน รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่นๆ รู้จักขอบเขตอำนาจหน้าที่ ส่วนคุณลักษณะส่วนตัวมีดังนี้ มีวิจารณญาณ และมีความยุติธรรม มีความ ซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ และมองการณ์ไกล เป็นผู้มีสติและมีเหตุผลไม่ใช้อารมณ์ใน การแก้ปัญหา มีความจริงใจต่อผู้ร่วมงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีวาจาเป็นมิตร มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส มีจิตใจ โอบอ้อมอารี ใจกว้างเปิดเผย กล้าได้กล้าเสีย มีความเมตตาเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จริงใจต่อคน ทั่วไป ปฏิบัติตนเสมอต้น เสมอปลาย

รีดท์ (Reed. 2006 : 99 - 114) ทำวิจัยเรื่อง ผลของการมีส่วนร่วมในโครงการบริการ ชุมชนของโรงเรียนต่อการตระหนักถึงการเข้าร่วมชุมชนของนักเรียนและเจตคติต่อชาวคริสเตียน ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการบริการชุมชนของโรงเรียน ทำให้นักเรียนตระหนักถึง ความสำคัญของการเข้าร่วมชุมชน และมีเจตคติที่ดีต่อชาวคริสเตียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการบริการชุมชนของโรงเรียน ได้แก่ ประเภท ของการบริการชุมชน ระยะเวลาของการบริการชุมชน และความสัมพันธ์ของการบริการชุมชนก่อน หน้านี้

สเทร์ด (Stadt. et al. 2003 : 49 - 53) ได้ทำการศึกษา พบว่าคุณลักษณะผู้บริหารที่ดี คือ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงมาตรฐานในการทำงานเป็นที่พึงประสงค์ ของคนอื่นอันได้แก่ มีความกล้า กล้าที่จะคิด กล้าที่จะเสี่ยง และกล้าที่จะทำ มีความรับผิดชอบ มีความสามารถที่จะแบ่งงานให้ผู้อื่นทำ มีวินัยในตนเอง มีมโนภาพและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

บิลล์ และ โฮเวลล์ (Bell & Howell. 2000 : 1 - 3) ได้เสนอการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ จะต้องนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยด้วยคอมพิวเตอร์และคิดตั้งระบบอินเตอร์เน็ตเพื่อ การเรียนรู้การจัดการระบบการจัดการ การบริหารองค์กรของตนเอง เป็นการนำไปสู่การเรียนรู้และทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วของโลก รวมถึงนำไปสู่ระบบวิชาการ การบริหาร

การประชาสัมพันธ์ การบริการแก่ชุมชน นอกจากนี้ยังสร้างสรรค์ผลงาน เพิ่มระดับความชำนาญแก่ครูอาจารย์ ซึ่งจะเป็นการเตรียมการ ไปสู่ครูมืออาชีพและวิชาชีพครู ในประการสุดท้ายเป็นการสร้างศักยภาพในวงวิชาการ ก่อให้เกิดความสำเร็จในฐานะผู้นำและประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียน

ฮาร์ริส (Harris. 1998 : 131) ได้ศึกษาธรรมชาติของคนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ภายในชุมชนที่ตั้งอยู่ของประเทศนามิเบีย โดยมีความเชื่อว่าความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะนำไปสู่การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งในประเทศนามิเบีย การจัดการศึกษาก่อนที่ระบบการศึกษาจากทวีปยุโรปจะเข้ามา นั้นชุมชนจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาโดยตรง แต่เมื่อระบบการศึกษาจากทวีปยุโรปจะเข้ามา บทบาทของชุมชนจึงลดลงโดยชุมชนจะเปลี่ยนบทบาทไปเป็นเพียงควบคุมดูแลจัดการศึกษา ซึ่งต่อมากระทรวงการศึกษาพื้นฐานและวัฒนธรรมของนามิเบียได้ปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาใหม่โดยหันกลับไปให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งพบว่า ความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาจะเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างคุณภาพการศึกษาก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษาได้ตามวัตถุประสงค์

เอลเลียต Elliont (1994 : 1 - 5) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับการกระจายอำนาจในโรงเรียน เพื่อกำหนดคุณภาพของโรงเรียน จุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครูและอาจารย์กับการรับรู้ของครูใหญ่เกี่ยวกับความร่วมมือกัน และการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน เพื่อคุณภาพของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า การเพิ่มความร่วมมือและการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน เพื่อคุณภาพของโรงเรียนและได้เสนอแนะองค์ประกอบในการจัดโครงสร้างและการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะประกอบด้วย การวางแผนล่วงหน้า การวัดผล การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือ การนำความร่วมมือและการกระจายอำนาจในโรงเรียนไปใช้

สโตนด์ (Stone. 1993 : 36 - A) ได้ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนแห่งรัฐไมอามี ซึ่งผ่านการอบรมระยะสั้น โดยการพิจารณาความรู้ที่ได้รับทัศนคติที่ปรากฏ และการปฏิบัติงานอย่างเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งไม่ได้ผ่านการอบรม ได้รับความรู้ในเรื่องการปฏิบัติงานมากขึ้นและมีทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก ซึ่งส่งผลสำเร็จในการทำงาน รวมทั้งมีทักษะในการปฏิบัติงานเฉพาะอย่าง และสามารถนำไปใช้ได้ผล ส่วนกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมให้ศึกษาระยะของการอบรมด้วยตนเอง มีแนวโน้มที่จะได้รับความรู้เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และมีทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างน้อยกว่าผู้บริหารที่ผ่านการฝึกอบรมเฉพาะ

คราฟฟ์ (Craff. 1988 : 1663 - A) ได้ศึกษาทัศนคติของชุมชนต่อการศึกษาและระดับการมีส่วนร่วมในการกิจของโรงเรียนที่จะทำให้ทัศนคติของชุมชนต่อโรงเรียนดีขึ้น ผลการศึกษาพบว่า มี

ค่าความสัมพันธ์กันระหว่างระดับทัศนคติระบบโรงเรียนในแต่ละสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างทัศนคติของชุมชนกับสิ่งแวดล้อมหรือทัศนคติของชุมชนกับระดับการเข้าร่วมในกิจการของโรงเรียน

ลีร์ (Lee, 1984 : 709) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ กรรมการบริหารโรงเรียนครูใหญ่และผลการศึกษาสรุปได้ว่า โรงเรียนในท้องถิ่นได้กำหนดนโยบายและกระบวนการการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยให้นักการศึกษาได้มีส่วนร่วมรับรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แนวคิดของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 28) เป็นกรอบแนวคิดของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารรวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และใช้กรอบแนวคิดด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980 : 219 - 223) ที่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

ภาพ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนชุมชน และครู ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2559 โดยตัวแทนชุมชน จำนวน 606 คน และครู จำนวน 1,758 รวมทั้งสิ้น 2,364 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ตัวแทนชุมชน และครู ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 331 คน แล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

- 2.1 แบ่งประชากรออกเป็น 6 กลุ่มย่อย ตามกลุ่มของโรงเรียน
- 2.2 แบ่งประชากรในแต่ละกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มย่อย ตามสถานภาพตำแหน่ง ประกอบด้วย ตัวแทนชุมชน และครู เป็นกลุ่มย่อยลักษณะชั้นภูมิ (Stratified)
- 2.3 ทำการสุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ให้กระจายตามกลุ่มโรงเรียน ตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลาก

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของตัวแทนชุมชนและครู สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่ม โรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ตัวแทน ชุมชน	ครู	รวม	ตัวแทน ชุมชน	ครู	รวม
กลุ่มที่ 1	117	327	444	17	46	62
กลุ่มที่ 2	108	290	398	15	41	56
กลุ่มที่ 3	102	267	369	14	37	51
กลุ่มที่ 4	93	232	325	13	32	45
กลุ่มที่ 5	102	322	424	14	45	59
กลุ่มที่ 6	84	320	404	12	45	58
รวม	606	1,758	2,364	85	246	331

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่

1. คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ
2. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
3. คุณลักษณะด้านวิชาการ
4. คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามตามความมุ่งหมายของการวิจัย

2.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และแบบวิเคราะห์เอกสารเพื่อเสนอแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.3 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ ดังนี้

2.5.1 นายเฉลิมชัย เขมะปัญญา วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

ตำแหน่ง อดีตผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สังกัดโรงเรียนเทพารักษ์ราชวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.5.2 นางทิชานนท์ คนรู้ วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา)

ตำแหน่ง ครูเชี่ยวชาญ สังกัดโรงเรียนนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

2.5.3 นางพรรัชดา พงศ์วรรณ์ วุฒิการศึกษา ค.บ. (ครุศาสตรบัณฑิต) ตำแหน่ง

ครูชำนาญการพิเศษ สังกัดโรงเรียนสาทร้ายวิทยาคม จังหวัดนครราชสีมา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความ

สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ (Index of Item objective congruence : IOC)

ถ้าค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.50 ถือว่าใช้ได้ ผลปรากฏว่าตอนที่ 2 จาก 45 ข้อ ผ่านเกณฑ์ 40 ข้อ และตอนที่ 3 จาก 42 ข้อ ผ่านเกณฑ์ 40 ข้อ รวมผ่านเกณฑ์ จำนวน 80 ข้อ

2.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ประกอบด้วยครู 25 คน และตัวแทนชุมชน 5 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.879 ซึ่งมีค่าสูงและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการส่งไปถึงผู้บริหาร โรงเรียนและครู
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกจ่ายตาม โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย และกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน
3. เมื่อถึงกำหนดวันรับคืน ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
4. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยได้ติดตามด้วยตนเองเพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติดังนี้

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2555 : 163)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	มีความคิดเห็น / อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีความคิดเห็น / อยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50	มีความคิดเห็น / อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีความคิดเห็น / อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีความคิดเห็น / อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยแปลผลตามเกณฑ์ของ บอร์ก (Bork) ซึ่งใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาด 100 คนขึ้นไป โดยใช้ค่าบรรยายค่าสหสัมพันธ์ดังนี้ (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และ สุภาพ ฉัตรภรณ์. 2545 : 86)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	คำบรรยาย
สูงกว่า 0.85	มีความสัมพันธ์สูงมาก
0.65 – 0.85	มีความสัมพันธ์สูง
0.35 – 0.64	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
0.20 – 0.35	มีความสัมพันธ์ต่ำ
ต่ำกว่า 0.20	มีความสัมพันธ์ต่ำมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

- 1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (ICO: Index of Item Objective Congruence)
- 1.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน

- 2.1 ร้อยละ (Percentage)
- 2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และตัวอักษรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าตัวแปร

X_1	แทน	ด้านบุคลิกภาพ
X_2	แทน	ด้านภาวะผู้นำ
X_3	แทน	ด้านวิชาการ
X_4	แทน	ด้านคุณธรรมจริยธรรม
Y_1	แทน	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
Y_2	แทน	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
Y_3	แทน	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
Y_4	แทน	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. การศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
3. การศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิจัย

1. รายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา สถานภาพ

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	170	51.36
- หญิง	161	48.64
รวม	331	100.00
2. วุฒิการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	162	48.94
- ปริญญาตรี	162	48.94
- สูงกว่าปริญญาตรี	7	2.12
รวม	331	100.00
3. สถานภาพตำแหน่ง		
- ตัวแทนชุมชน	85	25.68
- ครู	246	74.32
รวม	331	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 331 คน พบว่า เป็นเพศชายมากที่สุด มีจำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 51.36 และเพศหญิง จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 48.64 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวนเท่ากับวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คือมีจำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 48.94 และวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.12 เมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า เป็นตัวแทนชุมชน มีจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 25.68 และครู จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 74.32

2. การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายข้อ

คุณลักษณะของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ที่
ด้านบุคลิกภาพ	3.86	.50	มาก	2
ด้านภาวะผู้นำ	3.66	.59	มาก	4
ด้านวิชาการ	3.88	.55	มาก	1
ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.69	.60	มาก	3
เฉลี่ยรวม	3.77	.47	มาก	

จากตาราง 4.2 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 3.86$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 3.66$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและครู ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบุคลิกภาพ โดยรวมและรายข้อ

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. แต่งกายสะอาด เรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ	3.91	0.675	มาก	2
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	3.73	0.766	มาก	6
3. มีความสุขุมรอบคอบ สุภาพ อ่อนโยน	3.58	0.875	มาก	8
4. มีความกระฉับกระเฉง ว่องไว ทำทางสง่าผ่าเผย	4.67	0.626	มากที่สุด	1
5. มีความเฉลียวฉลาด ไหวพริบดี	3.73	0.965	มาก	6
6. มีอารมณ์ร่าเริง แจ่มใส	3.87	0.739	มาก	3
7. มีความอดทนหนักแน่นสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี	3.80	0.850	มาก	4
8. มีน้ำใจไมตรีกับผู้อื่น	3.76	0.757	มาก	5
9. มีความกระตือรือร้นในการทำงานและการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ	3.91	0.697	มาก	2
10. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ	3.70	0.815	มาก	7
รวมเฉลี่ย	3.86	0.50	มาก	

จากตาราง 4.3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและครู ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบุคลิกภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความกระฉับกระเฉง ว่องไว ทำทางสง่าผ่าเผย ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา มี 2 ข้อ คือ แต่งกายสะอาด เรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ ($\bar{X} = 3.91$) มีความกระตือรือร้นในการทำงานและการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความสุขุมรอบคอบ สุภาพ อ่อนโยน ($\bar{X} = 3.58$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชน และครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำ โดยรวมและรายข้อ

คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
11. ใช้อำนาจตามกฎระเบียบ ในการบริหารงาน ในทางที่ชอบ	3.82	0.734	มาก	2
12. สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้ร่วมมือร่วมใจได้	3.41	0.774	ปานกลาง	9
13. ปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ และมีความอดทน	4.25	0.763	มาก	1
14. มีสติปัญญา ไหวพริบ และความฉลาดหลักแหลม	3.77	0.796	มาก	3
15. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.57	0.926	มาก	7
16. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป	3.74	0.874	มาก	4
17. สามารถเป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้	3.62	0.894	มาก	6
18. มีความสามารถในการประสานคนและประสานงานหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม	3.23	0.892	ปานกลาง	10
19. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้เกียรติยกย่องผู้ร่วมงานเสมอ	3.65	0.621	มาก	5
20. สามารถใช้การสื่อความหมายและการเสริมแรงที่ดี	3.56	0.790	มาก	8
รวมเฉลี่ย	3.66	.59	มาก	

จากตาราง 4.4 พบว่า ระดับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและครู ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อ 12 และข้อ 18 อยู่ในระดับ

ปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ และมีความอดทน ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมา คือ ใช้อำนาจตามกฎระเบียบ ในการบริหารงานในทางที่ชอบ ($\bar{X} = 3.82$) ส่วนข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ มีความสามารถในการประสานคนและประสานงานหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.23$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิชาการ โดยรวมและรายข้อ

คุณลักษณะด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
21. มีความรู้ ความสามารถ ทางการบริหาร หลักสูตรและการสอน	3.66	0.791	มาก	8
22. มีความรู้ ความสามารถ ในการวัดและ ประเมินผล	3.92	0.769	มาก	4
23. เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการศึกษา	3.65	0.789	มาก	9
24. มุ่งเน้น ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ คือ นักเรียนดี เก่ง และมีสุข	4.06	0.680	มาก	3
25. มีการบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสมและ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม	3.79	0.839	มาก	7
26. สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียน	3.63	0.936	มาก	10
27. มีการสนับสนุนและส่งเสริมปรับปรุงการ ปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น	4.16	0.773	มาก	2
28. มีการโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้นำบุคลากรใน สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เกิดความ ตระหนักและเข้าใจในการจัดการศึกษา	3.85	0.799	มาก	5

ตาราง 4.5 (ต่อ)

คุณลักษณะด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
29. ส่งเสริมให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ในการบริหารจัดการตามภารกิจได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	3.84	0.774	มาก	6
30. มีความรู้ ความสามารถด้านการบริหารงาน ทั่วไป	4.31	0.732	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.88	0.55	มาก	

จากตาราง 4.5 พบว่า ระดับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและครู ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ ความสามารถด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมา คือ มีการสนับสนุนและส่งเสริมปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.16$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.63$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมและรายข้อ

คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
31. เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน	3.72	0.948	มาก	4
32. มีความซื่อสัตย์ สุจริต	3.58	0.814	มาก	8
33. เป็นผู้ตรงต่อเวลา	3.51	0.822	มาก	9
34. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง	3.88	0.719	มาก	1
35. สร้างคุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม	3.73	0.706	มาก	3
36. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน	3.72	0.806	มาก	4
37. มีความเสียสละและอุทิศตนในการทำงาน	3.65	0.996	มาก	6
38. ประพฤติตนดีเป็นแบบอย่างให้กับสังคม	3.62	0.894	มาก	7
39. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย	3.69	0.988	มาก	5
40. เป็นผู้ดำรงชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ไม่ประพฤติผิดศีลธรรม	3.85	0.741	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.69	0.60	มาก	

จากตาราง 4.6 พบว่า ระดับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและครู ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีมีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมา คือ เป็นผู้ดำรงชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ไม่ประพฤติผิดศีลธรรม ($\bar{X} = 3.85$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป็นผู้ตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 3.51$)

3. การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายข้อ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย	ที่
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.67	.60	มาก	4
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	3.89	.56	มาก	1
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.86	.50	มาก	2
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.68	.63	มาก	3
เฉลี่ยรวม	3.77	.48	มาก	

จากตาราง 4.7 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.86$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.67$)

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. ชุมชนมีส่วนในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของโรงเรียน	3.72	0.948	มาก	3
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนบริหาร ของสถานศึกษา	3.58	0.814	มาก	8
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	3.51	0.822	มาก	9
4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดสรร การใช้จ่ายงบประมาณ	3.88	0.719	มาก	1
5. ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนด้าน อัตรากำลังของบุคลากร	3.73	0.706	มาก	2
6. ชุมชนมีการกำหนดความต้องการจำเป็นของ สถานศึกษา	3.72	0.806	มาก	3
7. ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้าน งบประมาณแก่โรงเรียน	3.62	0.997	มาก	7
8. ชุมชนมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	3.63	0.983	มาก	6
9. ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของ โรงเรียน	3.69	0.988	มาก	4
10. ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมจัดหา จัดหาสื่อ การเรียนการสอนของโรงเรียน	3.66	0.791	มาก	5
รวมเฉลี่ย	3.67	0.60	มาก	

จากตาราง 4.8 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดสรรการใช้จ่ายงบประมาณ ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมา คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านอัตราค่าจ้างของบุคลากร ($\bar{X} = 3.73$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 3.51$)

ตาราง 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
11. ชุมชนได้เข้าร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.92	0.769	มาก	4
12. ชุมชนได้เข้าร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	3.65	0.789	มาก	9
13. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหา จัดหาสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน	4.06	0.680	มาก	3
14. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในโรงเรียน	3.79	0.839	มาก	7
15. ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียน	3.63	0.936	มาก	10
16. ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงเรียน	4.16	0.773	มาก	2
17. ชุมชนได้เข้าไปช่วยงานด้านการเงิน การบัญชี การพัสดุของโรงเรียน	3.85	0.799	มาก	5

ตาราง 4.9 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
18. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน	3.84	0.774	มาก	6
19. ชุมชนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน	4.31	0.732	มาก	1
20. ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทุนในการหาทรัพยากรและการทุนเพื่อการศึกษา	3.72	0.948	มาก	8
รวมเฉลี่ย	3.89	0.56	มาก	

จากตาราง 4.9 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.16$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.63$)

ตาราง 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
21. ชุมชนได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	3.91	0.675	มาก	2
22. ชุมชนได้รับบริการที่ดีจากโรงเรียน	3.73	0.766	มาก	6
23. ชุมชนได้ร่วมพัฒนาหลักสูตรกับโรงเรียนให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น	3.58	0.875	มาก	9
24. ชุมชนและโรงเรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันรวมทั้งแก้ปัญหาของนักเรียนร่วมกัน	4.67	0.626	มากที่สุด	1
25. ตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยสอนนักเรียนในโรงเรียน	3.72	0.977	มาก	7
26. ชุมชนและโรงเรียนใช้ทรัพยากรด้านอาคารสถานที่ร่วมกันในการจัดกิจกรรม	3.87	0.739	มาก	3
27. ชุมชนและโรงเรียนใช้ทรัพยากรด้านวัสดุครุภัณฑ์ร่วมกันในการจัดกิจกรรม	3.80	0.850	มาก	4
28. ชุมชนและโรงเรียนได้จัดกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ	3.76	0.757	มาก	5
29. ชุมชนและโรงเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชนหรือโรงเรียนอื่นๆ	3.91	0.697	มาก	2
30. ชุมชนเชิญบุคลากรในโรงเรียนเป็นกรรมการหมู่บ้าน	3.70	0.815	มาก	8
รวมเฉลี่ย	3.86	0.50	มาก	

จากตาราง 4.10 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อ 24 อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้น

อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชุมชนและโรงเรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งกันและกัน รวมทั้งแก้ปัญหาของนักเรียนร่วมกัน ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา มี 2 ข้อ คือ ชุมชนได้รับการยอมรับจากโรงเรียน ($\bar{X} = 3.91$) และชุมชนและโรงเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชนหรือโรงเรียนอื่นๆ ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ชุมชนได้ร่วมพัฒนาหลักสูตรกับโรงเรียนให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.58$)

ตาราง 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมและรายข้อ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
31. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของโรงเรียน	3.82	0.734	มาก	2
32. ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียน	3.82	0.734	มาก	2
33. ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับ จำหน่ายวัสดุและครุภัณฑ์ของโรงเรียน	3.41	0.774	มาก	9
34. ชุมชนมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน	4.25	0.763	มาก	1
35. ชุมชนมีส่วนในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามกรอบนโยบาย เป้าหมาย และแผนการบริหารของโรงเรียน	3.77	0.796	มาก	4
36. ชุมชนมีส่วนร่วมในการวัดผล และประเมินผลการเรียน	3.51	0.882	มาก	8
37. ชุมชนมีส่วนร่วมในการในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของโรงเรียน	3.74	0.874	มาก	5
38. ชุมชนได้ร่วมนิเทศ ติดตามการเรียนการสอน	3.62	0.894	มาก	7

ตาราง 4.11 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
39. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเงิน การบัญชี การพัสดุและสินทรัพย์ของ โรงเรียน	3.23	0.892	มาก	10
40. ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงเรียน	3.65	0.621	มาก	6
รวมเฉลี่ย	3.68	0.63	มาก	

จากตาราง 4.11 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ชุมชนมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมามี 2 ข้อ คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.82$) และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.82$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเงินการบัญชี การพัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.23$)

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

การมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชน	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา				
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	รวม
Y ₁	.532**	.783**	.527**	.986**	.855**
Y ₂	.594**	.547**	.986**	.536**	.787**
Y ₃	.987**	.699**	.585**	.526**	.821**
Y ₄	.693**	.988**	.506**	.731**	.874**
รวม	.826**	.909**	.771**	.841**	.997**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

X₁ = ด้านบุคลิกภาพ

X₂ = ด้านภาวะผู้นำ

X₃ = ด้านวิชาการ

X₄ = ด้านคุณธรรมจริยธรรม

Y₁ = การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

Y₂ = การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

Y₃ = การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

Y₄ = การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากตาราง 4.12 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .997$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r = .874$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r = .855$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($r = .787$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($r = .987$) รองลงมา คือ การมี

ส่วนร่วมในการประเมินผล ($r = .693$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r = .532$)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r = .988$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r = .783$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($r = .547$)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิชาการมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($r = .986$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($r = .585$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r = .506$)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r = .986$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r = .731$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($r = .526$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ศึกษา ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลพร้อมมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ประชากร ได้แก่ ตัวแทนชุมชน และครู ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2559 โดยตัวแทนชุมชน จำนวน 606 คน และครู จำนวน 1,758 รวมทั้งสิ้น 2,364 คน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ตัวแทนชุมชน และครู ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้สภาพตำแหน่งเป็นชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นสภาพตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นระดับความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ 40 ข้อ ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4 ด้าน

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิชาการ รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำ
2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้จากเครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบสอบถามมีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะนำมาอภิปรายเพื่อตอบข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิชาการ เนื่องมาจาก โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนา

การจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และมุ่งพัฒนาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ พัฒนาแหล่งเรียนรู้และสร้างเครือข่ายทางการศึกษากับหน่วยงานต่างๆ ทุกระดับ เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีโชค วิไลพันธุ์ (2555 : 117) ได้ศึกษา คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงห์บุรีพบว่า ด้านวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทในการบริหารงานวิชาการ ต้องวางแผนการจัดองค์การ การอำนวยการ การควบคุมดูแลเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร อุปกรณ์การสอน การวัดผลประเมินผล ปรับปรุงการเรียนการสอนและส่งเสริมครูในการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ และสอดคล้องกับ พนมไพ ไชยบุตร (2557 : 115) ได้ศึกษา คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 ด้านการเป็นผู้นำวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เนื่องจาก ครูและบุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้ที่นำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับวิชาไปสู่การปฏิบัติ การบริหาร โรงเรียนจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้บริหาร โรงเรียนร่วมกับครูผู้สอน ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับครูผู้สอนในโรงเรียน ยังสอดคล้องกับ สิริราณี วสุภัทร (2551 : 29) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถ โน้มน้าว จูงใจ หรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจ และตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา รวมถึงและประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้งานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้อง โดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียน อันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น เกิดจากการร่วมมือจากชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการในโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 45) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของ โครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน และกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ และเป็นไปตามแนวคิดของโคเฮน อัพฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff. 1980 : 219 - 223) ที่ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบคือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ เริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจ

ปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมมีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมทางตรง การมีส่วนร่วมทางอ้อม การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนการมีส่วนร่วมมากมีส่วนร่วมน้อยขึ้นอยู่กับโอกาส สภาพแวดล้อม สถานการณ์และปัจจัยที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม โดยกลุ่มบุคคลหรือบุคคลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์และการประเมินผล

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการศึกษาภายในโรงเรียนที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดจำเป็นต้องอาศัยทั้งผู้บริหาร ชุมชน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน การบริหารจัดการภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาวประกาย สายแก้ว (2556 : 49) ได้ศึกษา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดทับไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ แฮร์ริส (Harris, 1998 : 131) ได้ศึกษาธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ภายในชุมชนที่ตั้งอยู่ของประเทศนามิเบีย โดยมีความเชื่อว่าความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะนำไปสู่การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและเป็นไปอย่างมีคุณภาพซึ่งในประเทศนามิเบีย การจัดการศึกษาก่อนที่ระบบการศึกษาจากทวีปยุโรปจะเข้ามานั้นชุมชนจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาโดยตรง แต่เมื่อระบบการศึกษาจากทวีปยุโรปจะเข้ามาบทบาทของชุมชนจึงลดลงโดยชุมชนจะเปลี่ยนบทบาทไปเป็นเพียงควบคุมดูแลจัดการศึกษา ซึ่งต่อมากระทรวงการศึกษาพื้นฐานและวัฒนธรรมของนามิเบียได้ปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาใหม่โดยหันกลับไปให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งพบว่าความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาจะเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างคุณภาพการศึกษาก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษาได้ตามวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับ ศรีวิศิษฐ์ ภูมิทัศน์ (2557 : 96) ได้ศึกษา สภาพการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน ในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน เพราะการบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานโดยกลุ่มบุคคลต่างๆ ร่วมกันเพื่อจัดบริการทาง

การศึกษาแก่ผู้เรียนหรือสมาชิกในสังคม โดยมุ่งหวังให้มีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ และอาจเป็นเพราะว่า การที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การบริหารโรงเรียนนั้นมีส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้และการบริหารโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาให้นักเรียนมีความรู้ และยังมีส่วนช่วยทำให้การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และสอดคล้องกับประชา แก้วสวัสดิ์ (2558 : 70) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ นาฎพิมล คุณเผือก (2555 : 83 - 86) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ค้นพบข้อมูลที่สำคัญอันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนาตนเอง รวมทั้งการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่ดีของโรงเรียน และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ จึงขอเสนอแนะโดยสรุปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะวิจัยในครั้งนี

1.1 ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารควรต้องปรับปรุงคุณลักษณะต่างๆ ให้เหมาะสมกับเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ คือด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรมีความสุขุมรอบคอบ สุภาพ อ่อนโยน ฝึกฝนการควบคุมอารมณ์และใช้คำพูดด้วยคำที่เหมาะสม ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการประสานคนและประสานงานหาแนวทางใน

การแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ใช้วิธีการจูงใจให้ผู้ร่วมงานทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และตระหนักถึงความแตกต่างของบุคคลแต่ละบุคคล ด้านวิชาการ ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ทำให้บรรยากาศน่าเรียน น่าสนใจมากขึ้น ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารควรฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้ตรงต่อเวลา เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการจัดการศึกษาภายใน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดจำเป็นต้องอาศัยทั้งผู้บริหาร ชุมชน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน การบริหารจัดการภายในโรงเรียน โดยการพัฒนาในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ด้วยการสรรหาปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับวิชาที่เปิดสอนมาให้ความรู้แก่นักเรียน และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ควรที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียน โดยการประสานความร่วมมือกับชุมชน เช่น ประสานกับตำรวจบ้าน หรือ อปพร. ในชุมชนนั้นให้มาช่วยดูแลความปลอดภัยในสถานศึกษาร่วมกับครูเวรประจำวัน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ชุมชนควรได้ร่วมพัฒนาหลักสูตรกับโรงเรียนให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น คือการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและตัวแทนชุมชนเข้ามาพิจารณาหลักสูตรและเสนอแนะ เพื่อให้หลักสูตรนั้นนำไปพัฒนาชุมชนได้ด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเงิน การบัญชี การพัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียน โดยการรายงานให้กับตัวแทนชุมชนได้ทราบเป็นประจำและอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ตราชู. (2553). การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
เทศบาล. ดุษฎีนิพนธ์ ค.ศ. (การบริหารจัดการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กวี วงศ์พูน. (2550). ภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาวิสัยทัศน์นักบริหาร.
- กันทิมา ชัยอุดม. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพฤติ
กรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิ่งกาญจน์ ชมอินทร์. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์
ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เพชรบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- กิตติศักดิ์ ศรีพารา. (2556). ภาวะความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอทธิพลต่อประสิทธิภาพ
ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ตาก เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- เกตุศุเดช กำแพงแก้ว. (2546). การศึกษากิจกรรมรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด
การศึกษาของโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารและการจัดการการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2545). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ขวัญชัย แสงสุวรรณ. (2545). โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม (การส่งเสริมสุขภาพ). เชียงใหม่ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คมศิลป์ ประสงค์สุข. (2557). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 11.
ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.

- จิตรา ทรัพย์โถม. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน กับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา สกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิราวรรณ จันทร์แย้ม. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับ ผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัด สมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ราชบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ชำนาญ ปาณาวงษ์. (2543). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร : การศึกษา พหุกรณี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ชูชาติ พ่วงสมจิตต์. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมี ส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ ค.ค. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล ไหว้พรหม. (2549). บุคลิกภาพที่มีต่อความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ฉะเชิงเทรา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ณัฐมานันท์ เรือนดาหลวง. (2551). พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ณัฐยาภรณ์ เล็กสิงห์โต. (2554). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดาวประกาย สายแก้ว. (2556). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัด ทัพไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ทวิโชค วิไลพันธุ์. (2555). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2550). ทักษะผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.
- ทัศนีย์ เนตรประโคน. (2552). สภาพภาวะนำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูรรีรัมย์ เขต 2 อำเภอประโคนชัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นูรรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนูรรีรัมย์.
- ธิดารัตน์ รัฐวิเศษ. (2550). ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการนำนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (พัฒนศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีระ รุญเจริญ และคณะ. (2554). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ข้างฟ้าง.
- ธีระ รุญเจริญ. (2549). ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพปัญหา ความจำเป็นและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ข้างฟ้าง.
- ธีระพงษ์ แก้วหาญ. (2543). กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง. พิมพ์ครั้งที่ 6. ขอนแก่น : คลังนานาวิทยา.
- นงลักษณ์ โล่ทอง. (2559). คุณลักษณะของผู้บริหารสตรีในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นูรรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนูรรีรัมย์.
- นฤมล นามเยี่ยม. (2550). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กาญจนบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- นาฎพิมพ์ คุณเผือก. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างบริการงานแบบมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

นารอน ทับสกุล. (2554). การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม เครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

นาวาวิ เจะอูมา. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

นิตยา นาคดิลก. (2557). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการ ความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

บรรพต รั้งงาม. (2555). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

บังอร จันกรม. (2552). การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามความ คิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ธนบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2555). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ประชา แก้วสวัสดิ์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนกับการ บริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชา ทดสอบ และวิจัยทางการศึกษา. นุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ประเสริฐ อินทะมนต์. (2557). คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.

- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ
โรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (การบริหาร
และพัฒนาการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ผ่องพรรณ ดริยมงคลกร และ สุภาพ ฉัตรภรณ์. (2545). การออกแบบการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- พนมไพ ไชยบุตร. (2557). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรศักดิ์ ทับทิมหิน. (2551). การปฏิบัติตนตามคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ
คิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). นูริรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนูริรัมย์.
- พรสวรรค์ สุรพรสถิตกุล. (2553). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์
มาตรฐานครูสภา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง
เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระพานัด มิ่งมา. (2550). ศึกษาภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสภาพของผู้บริหารโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
อุตรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- พระมหาบุญทัน อภิปัญญา โขชัยพันธ์. (2552). การศึกษาคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ
นครราชสีมา เขต 4 วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พระอุทธนา ชูดทองม้วน. (2550). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะ
กรรมการบริหารโรงเรียนโปลีเทคนิคลานนา เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม (การบริหาร
การศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์ภา นพคุณ. (2547). การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรค
เอดส์ : กรณีศึกษา ตำบลสันปูเลย อำเภอคอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

- พิมพ์ิษา จงเกียรติกาญจน์. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาว่นำทางวิชา การของผู้บริหาร สถานศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุดรธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พิลึก งามลตรี. (2546). ปัจจัยที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิสัณฑ์ หิรัญวงษ์. (2541). การศึกษาการบริหารโดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร. (2552). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- มาชวรชัย อิงแอบ. (2556). พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นูร์รัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนูร์รัมย์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และราชการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทธรรมเกล้า.
- ยุทธพงษ์ กิ่งวิชิต. (2555). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี.
- รัชนิดา นิลมณี. (2554). ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของ สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัชชัยย์ อ่อนสร้อย. (2556). ภาว่นำของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนตามทัศนะของผู้บริหารและ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- ละเอียด แซ่คู. (2546). คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วรรณนิษา ทองน้อย. (2557). คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านโนนจัน ตำบลพานทอง อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- วรวรรณ ดันทแสน. (2546). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- วรวรรณ เดือนนาคี. (2544). การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิไล คตถวิล. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีระชาติ วิชาศรี. (2550). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วีรยุทธ เวศา. (2555). การศึกษานุคลิกภาพผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วุฒิชัย ไกรวิเศษ. (2554). การเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- ศรวิศิษย์ ภูมิทัศน์. (2557). สภาพการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2549). ภาวะผู้นำของผู้บริหารมืออาชีพ กรณีผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สมคิด มawangศ์. (2554). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สังคม กุลสุวรรณ. (2557). พฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สังคม จันทรวิเศษ. (2555). “การพัฒนาต้นแบบสมรรถนะที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. 16 (1) : 23.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). การประชุมวิชาการ การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- _____. (2550). รายงานผลการวิจัยเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2552). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2546). ปัญหาปฏิรูปการศึกษาแนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สิทธิชัย พลายแดง. (2557). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เพชรบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

- สิริรानी วสุภัทร. (2551). ภาวะผู้นำทางวิชาการ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สิรินันท์ หอมคง. (2556). บุคลิกภาพผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอเกาะจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุชาดา จักรพิสุทธิ์. (2547). การศึกษาทางเลือกของชุมชน. วารสารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 27(4) : 17 – 23.
- สุจิตรา มีจำรัส. (2550). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุติมา ไชยบำรุง. (2556). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนีย์ บุญทิม. (2550). การติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2550 เขตตรวจราชการที่ 5. ลพบุรี : กลุ่มติดตามและประเมินผล สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 5.
- สุพรรณ ศิลาเนร. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุภัทสร รongแหยม. (2552). พฤติกรรมผู้นำในการครองตน ครองคน และครองงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของผู้นำการบริหาร ครูและผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุมณฑา พรหมบุญ. (2541). การมีส่วนร่วมและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน ในการสอนดนตรีพื้นบ้าน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- สุรัตน์ สติระรัตน์. (2555). การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สุรัตน์ ฝนอรุณ. (2546). การศึกษานุคลิกภาพของผู้บริหารระดับกลางในองค์การเอกชน
เขตกรุงเทพมหานคร ตามแนวจิต 6 ในพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2543). ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหาร
การศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผล
ระดับของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญา ทุมวารีชัย. (2554). การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นจริง
และที่คาดหวังตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อัคราธ สัมณิ โชติ. (2550). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของชุมชน.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- อมร บุญโญปกรณ์. (2554). พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- อรทัย แสงทอง. (2551). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตคลองเตจ. วิทยานิพนธ์ พธ.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- อัญชลี โพธิ์ทอง และสมศักดิ์ คงเที่ยง. (2552). การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- อรณพ คุณเศรษฐ. (2556). การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

- เอกสิงห์ ปากแก้ว. (2558). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2 18-19 มิถุนายน 2558 ณ มหาวิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา : ภาคโปสเตอร์.
- Bell, L. & Howell, G. (2000). **The Personnel Function in Educational Administration.** (2nded.). New York: McGraw - Hill.
- Chung & Megginson, L. C. (1981) **Organizational Behavior : Developing Managerial Skills, Harper and Row.** New York.
- Cohen J. M., & Uphoff, N. T. (1980). “Participation’s Place in Rural Development: Seeking Clarity through Specificity”, **World Development.** 8(3) : 6 : 223.
- Craff, R. C. (1988). “Community-attitudes toward Education and Levels of Participation in School Affairs”, **Dissert Abstracts International.** 49(7) : 1633 - A.
- Elliont, D. C. (1994). “Collaborative, Decentralized Management and Perceptions of Quality Schooling Outcome”, **Dissertation Abstracts International.** 52(10) : 87 .
- Harris, A. M. (1998). “School - community Relationship : A Namibian Case Study”, **Dissert Abstracts International.** 35(6) : 1437 - A.
- Lee, Y. N. (1984). “The Educator’s Viewpoint on the Function of School Community Relation and Their Roles in it”, **Dissert Abstracts International.** 45(3) : 709 - A.
- Magnuson, W. C. (2007). **The Characteristics of Successful School Business Managers.** Doctoral Dissertaion. University of Southern California, Los Angeles.
- Pellegrino, J. W. & Varnhagan, C.K. (1985). “**Abilities and Aptitudes**” in the **International Encyclopedia of Education; Research and Studies.** Oxford: Pergamon.
- Reed, L. T. (2006). **The Effect of Participation in School-facilitated Community Service Programmes Student’s Self-esteem, Sense of Community Engagement and Attitudes to Christianity.** Master of Education (Research), Australian Catholic University.
- Slone, E. K. (1993). “Principals and in Service Training: Knowledge Attitude and Mainstreaming Practices”, **Dissertation Abstracts International.** II (I) : 38 - A.
- Stadt, R.W. et al. (2003). **Managing Career Education Programs.** Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice-Hall.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๓๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๓๐๐๐

๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายเฉลิมชัย เขมะปัญญา

ด้วย นางพวงา นวลโรสง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยมี อาจารย์ ดร.ประทวน วันนิจ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๓๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางพรรัชดา พงศ์วีริศม์

ด้วย นางพจนา นวลไธสง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยมี อาจารย์ ดร.ประทวน วันนิจ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๓๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางทีชานนท์ คนรู้

ด้วย นางพจนา นวลไธสง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยมี อาจารย์ ดร.ประทวน วันนิจ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๒๑๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ด้วย นางพจนา นวลโรสง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยมี อาจารย์ ดร.ประทวน วันนิจ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือ ในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางพจนา นวลโรสง ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงมล สมकुณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๓ ตั๋ว ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘ -

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๐๐๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ด้วย นางพจนา นวลไธสง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยมี อาจารย์ ดร.ประทวน วันนิจ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในเขตพื้นที่ด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๕๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

2. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบประเมินความคิดเห็นในด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาการ และด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 แบบประเมินความคิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

โปรดพิจารณาข้อคำถามและตอบแบบสอบถามตามความจริงทุกข้อ เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปวิเคราะห์ เพื่อประกอบการนำเสนอต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นต่อไป

เกณฑ์ในการพิจารณามีดังนี้

ถ้าท่านตอบ 5 หมายความว่า ท่านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ถ้าท่านตอบ 4 หมายความว่า ท่านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ถ้าท่านตอบ 3 หมายความว่า ท่านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ถ้าท่านตอบ 2 หมายความว่า ท่านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ถ้าท่านตอบ 1 หมายความว่า ท่านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

พจนา นवलโรตอง

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

โทร. 085-3039989

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ ( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง
2. วุฒิการศึกษา
  - ( ) 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
  - ( ) 2. ปริญญาตรี
  - ( ) 3. สูงกว่าปริญญาตรี
3. สถานภาพ
  - ( ) 1. ตัวแทนชุมชน
  - ( ) 2. ครู

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	คุณลักษณะของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านบุคลิกภาพ						
1.	แต่งกายสะอาด เรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ					
2.	มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
3.	มีความสุขรอบคอบ สุภาพ อ่อนโยน					
4.	มีความกระฉับกระเฉง ว่องไว ทำทางสง่าผ่าเผย					
5.	มีความเฉลียวฉลาด ไหวพริบดี					
6.	มีอารมณ์ร่าเริง แจ่มใส					
7.	มีความอดทนหนักแน่นสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี					
8.	มีน้ำใจไมตรีกับผู้อื่น					
9.	มีความกระตือรือร้นในการทำงานและการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ					
10.	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ					

ข้อ	คุณลักษณะของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านภาวะผู้นำ						
11.	ใช้อำนาจตามกฎระเบียบ ในการบริหารงาน ในทางที่ชอบ					
12.	สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้ร่วมมือร่วมใจได้					
13.	ปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ และมีความอดทน					
14.	มีสติปัญญา ไหวพริบ และความฉลาดหลักแหลม					
15.	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
16.	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและบุคคล ทั่วไป					
17.	สามารถเป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่ ผู้ใต้บังคับบัญชาได้					
18.	มีความสามารถในการประสานคนและ ประสานงานหาแนวทางในการแก้ไขปัญห ได้อย่างเหมาะสม					
19.	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและ ให้เกียรติ ยกย่องผู้ร่วมงานเสมอ					
20.	สามารถใช้การสื่อความหมายและการเสริมแรง ที่ดี					
ด้านวิชาการ						
21.	มีความรู้ ความสามารถ ทางการบริหาร หลักสูตรและการสอน					
22.	มีความรู้ ความสามารถ ในการวัดและ ประเมินผล					
23.	เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการศึกษา					

ข้อ	คุณลักษณะของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านวิชาการ						
24.	มุ่งเน้น ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ คือ นักเรียนดี เก่ง และมีสุข					
25.	มีการบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม					
26.	สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
27.	มีการสนับสนุนและส่งเสริมปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น					
28.	มีการโน้มน้าว ชูงใจ หรือชี้แนะบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เกิดความตระหนักและเข้าใจในการจัดการศึกษา					
29.	ส่งเสริมให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
30.	มีความรู้ ความสามารถด้านการบริหารงานทั่วไป					
ด้านคุณธรรม จริยธรรม						
31.	เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน					
32.	มีความซื่อสัตย์ สุจริต					
33.	เป็นผู้ตรงต่อเวลา					
34.	มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง					
35.	สร้างคุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม					
36.	ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน					
37.	มีความเสียสละและอุทิศตนในการทำงาน					
38.	ประพฤติตนดีเป็นแบบอย่างให้กับสังคม					

ข้อ	คุณลักษณะของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านคุณธรรม จริยธรรม						
39.	ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย					
40.	เป็นผู้ดำรงชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ไม่ประพฤติผิดศีลธรรม					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	การมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
1.	ชุมชนมีส่วนในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของโรงเรียน					
2.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนบริหารของสถานศึกษา					
3.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
4.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดสรรการใช้งบประมาณ					
5.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านอัตรากำลังของบุคลากร					
6.	ชุมชนมีการกำหนดความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา					
7.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านงบประมาณแก่โรงเรียน					
8.	ชุมชนมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
9.	ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
10.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมจัดหา จัดหาสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน					
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน						
11.	ชุมชนได้เข้าร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
12.	ชุมชนได้เข้าร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย					
13.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหา จัดหาสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน					
14.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในโรงเรียน					
15.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียน					
16.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงเรียน					
17.	ชุมชนได้เข้าไปช่วยงานด้านการเงิน การบัญชี การพัสดุของโรงเรียน					
18.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน					
19.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน					
20.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทุนในการหาทรัพยากรและการทุนเพื่อการศึกษา					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์						
21.	ชุมชนได้รับการยอมรับจากโรงเรียน					
22.	ชุมชนได้รับบริการที่ดีจากโรงเรียน					
23.	ชุมชนได้ร่วมพัฒนาหลักสูตรกับโรงเรียนให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น					
24.	ชุมชนและโรงเรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันรวมทั้งแก้ปัญหาของนักเรียนร่วมกัน					
25.	ตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยสอนนักเรียนในโรงเรียน					
26.	ชุมชนและโรงเรียนใช้ทรัพยากรด้านอาคารสถานที่ร่วมกันในการจัดกิจกรรม					
27.	ชุมชนและโรงเรียนใช้ทรัพยากรด้านวัสดุครุภัณฑ์ร่วมกันในการจัดกิจกรรม					
28.	ชุมชนและโรงเรียนได้จัดกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ					
29.	ชุมชนและโรงเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชนหรือโรงเรียนอื่นๆ					
30.	ชุมชนเชิญบุคลากรในโรงเรียนเป็นกรรมการหมู่บ้าน					
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
31.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งานงบประมาณของโรงเรียน					
32.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียน					
33.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับ จำหน่ายวัสดุและครุภัณฑ์ของโรงเรียน					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
34.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของ โรงเรียน					
35.	ชุมชนมีส่วนในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามกรอบนโยบาย เป้าหมาย และแผนการบริหารของโรงเรียน					
36.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการวัดผล และประเมินผล การเรียน					
37.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของโรงเรียน					
38.	ชุมชนได้ร่วมนิเทศ ติดตามการเรียนการสอน					
39.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเงิน การบัญชี การพัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียน					
40.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล การปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงเรียน					

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

พจนาน นวลไธสง

โทร. 085-3039989

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ของตัวแปรที่ศึกษา

แบบสอบถาม ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความสอดคล้อง(IOC)	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา					
1.	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
2.	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
3.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
5.	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
6.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
8.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
10.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11.	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
12.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13.	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
14.	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
15.	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
16.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20.	0	0	+1	0.33	ใช้ไม่ได้*
21.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25.	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้*

แบบสอบถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความสอดคล้อง(IOC)	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
26.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29.	0	0	+1	0.33	ใช้ไม่ได้*
30.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37.	0	0	+1	0.33	ใช้ไม่ได้*
38.	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
39.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
40.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
41.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
42.	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้*
43.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
44.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
45.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา					
1.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
5.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้

แบบสอบถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ข้อที่ 7.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	0	0	+1	0.33	ใช้ไม่ได้*
11.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12.	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
13.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14.	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
15.	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
16.	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
17.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18.	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
19.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20.	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
21.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23.	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้*
24.	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
25.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26.	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
27.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28.	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
29.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30.	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
31.	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
32.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

แบบสอบถาม ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความสอดคล้อง(IOC)	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
34.	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
35.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38.	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
39.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
40.	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
41.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
42.	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

ตารางค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้การหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 80

Alpha = .879

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ

Correlations

	X1	X2	X3	X4	Y1	Y2	Y3	Y4	X	Y
X1	1	.696(**)	.586(**)	.524(**)	.532(**)	.594(**)	.987(**)	.693(**)	.820(**)	.826(**)
		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	322	322	322	322	322	322	322	322	322	322
X2	.696(**)	1	.555(**)	.762(**)	.783(**)	.547(**)	.699(**)	.988(**)	.903(**)	.909(**)
	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	322	322	322	322	322	322	322	322	322	322
X3	.586(**)	.555(**)	1	.521(**)	.527(**)	.986(**)	.585(**)	.506(**)	.787(**)	.771(**)
	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	322	322	322	322	322	322	322	322	322	322
X4	.524(**)	.762(**)	.521(**)	1	.986(**)	.536(**)	.526(**)	.731(**)	.849(**)	.841(**)
	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	322	322	322	322	322	322	322	322	322	322
Y1	.532(**)	.783(**)	.527(**)	.986(**)	1	.536(**)	.535(**)	.753(**)	.855(**)	.854(**)
	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	322	322	322	322	322	322	322	322	322	322
Y2	.594(**)	.547(**)	.986(**)	.536(**)	.536(**)	1	.592(**)	.498(**)	.787(**)	.777(**)
	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	322	322	322	322	322	322	322	322	322	322
	322	322	322	322	322	322	322	322	322	322

	X1	X2	X3	X4	Y1	Y2	Y3	Y4	X	Y
Y3	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	.987(**) .000	.699(**) .000	.585(**) .000	.526(**) .000	.535(**) .000	.592(**) .000	.695(**) .000	.821(**) .000	.828(**) .000
	N	322	322	322	322	322	322	322	322	322
Y4	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	.693(**) .000	.988(**) .000	.506(**) .000	.731(**) .000	.753(**) .000	.498(**) .000	1 .000	.874(**) .000	.888(**) .000
	N	322	322	322	322	322	322	322	322	322
X	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	.820(**) .000	.903(**) .000	.787(**) .000	.849(**) .000	.855(**) .000	.821(**) .000	.874(**) .000	1 .000	.997(**) .000
	N	322	322	322	322	322	322	322	322	322
Y	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	.826(**) .000	.909(**) .000	.771(**) .000	.841(**) .000	.854(**) .000	.828(**) .000	.888(**) .000	.997(**) .000	1 .000
	N	322	322	322	322	322	322	322	322	322

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางพจนานวล ไรสง
วัน เดือน ปีเกิด	24 มกราคม พ.ศ. 2523
สถานที่เกิด	บ้านโนนตูม หมู่ที่ 13 ตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 22 หมู่ 13 ตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	ครูชำนาญการ โรงเรียนสาทรายวิทยาคม ตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2536 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโนนตูม “รัฐราษฎร์รังสรรค์” อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2542 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาทรายวิทยาคม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2546 ครุศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2561 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์